

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ, ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН

URBAN RESILIENCE AND ADAPTATION FOR INDIA-MONGOLIA - URGENT
curricula, capacity, ICT, and stakeholder collaboration to support GBI and nature-based solutions
619050-EPP-1-2020-1-DE-EPPKA2-CBHE-JP

and

**EUROPEAN ORIENTATION FOR
SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN MONGOLIA - ONE
ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH-101047501-ONE**

**“URBANIZATION AND THE ENVIRONMENT – 2022”
ISSUES AND SOLUTIONS**

**THE REPORT ON THE JOINT ACADEMIA-PRAXIS
WORKSHOP AND CONSULTATION MEETING**

Ulaanbaatar, Mongolia
2022-December

General organiser: **National University of Mongolia**
School of Engineering and Applied Sciences
Department of Environment and Forest Engineering
O.Altansukh, 91993096, altansukh@num.edu.mn
URGENT project, funded by ERASMUS+ CBHE program
<https://urgent-project.net/>
ONE project, funded by ERASMUS+ Jean Monnet program
<https://sites.google.com/view/one-project/>

Co-organizers: Policy Research and Analysis Center of Capital
Ministry of Environment and Tourism
Research Institute of Plant Protection
Institute of Geography and Geocology, MAS
Urban Planning and Research Institute
School of Art and Sciences, NUM
School of Business, NUM

Public news:

- ~ <https://news.num.edu.mn/?p=92393>
- ~ <https://news.num.edu.mn/?p=92513>
- ~ <https://www.mnb.mn/i/279530>
- ~ <https://www.newspress.mn/v1/%D0%9D%D0%B8%D0%B9%D0%B3%D1%8D%D0%BC/news/36599>
- ~ <https://ulaanbaatar.mn/news/17459>
- ~ <http://face.mn/news/21/single/7699>
- ~ <https://gogo.mn/r/wwj71?fbclid=IwAR0ZiUKSgFgoF4NwsMgPTj-TGfiR-7V9hS9zxsZ5UtGsGyhsM8jFckumukE>

Brief statistics:

- ~ 17 organisations participated.
- ~ Organized in 1 day.
- ~ 101 people participated.
- ~ 3 main topics were selected.
- ~ 35 solutions proposed.
- ~ European 8 best examples are discussed.
- ~ 19 presentations with 461 slides presented.
- ~ 6 public media reported.

CONTENT:

HISTORY	4
ORGANIZATION – ACTIVITIES	4
RESULTS	6
FUTURE CONSIDERATIONS.....	7
Appendix 1: Consultation meetings in 2013, 2019 and 2021: Invitations and agendas.....	10
Appendix 2: Academia-praxis workshop and consultation meeting in 2022: Invitation and agenda	13
Appendix 3: The order of National University of Mongolia to organize the meeting	16
Appendix 4: List of participants.....	17
Appendix 5: Presentations.....	21
Appendix 6: The meeting sheet to collect solutions on the topic.....	81

Acknowledgement

First of all, we are grateful to the ERASMUS+ CBHE program, the ERASMUS+ Jean Monnet program and the National University of Mongolia, which financially support this event.

We thank the team members of the URGENT project and ONE project who have worked at the partner organisations to organise this event.

Many thanks to the participants for their active involvement and for providing feedback to engage stakeholders for further fruitful collaboration.

Disclaimer

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

“URBANIZATION AND THE ENVIRONMENT – 2022” THE REPORT ON THE JOINT ACADEMIA-PRAXIS WORKSHOP AND CONSULTATION MEETING

HISTORY

In 2013, the School of Geography and Geology of the National University of Mongolia organised this meeting under the name "Development and Environment". It was decided by the Department of Environment and Forest Engineering of NUM to continue the meeting annually starting from 2019, and this year it was held under the theme “Urbanization and the Environment – Issues and Solutions”. See [Appendix 1](#) for historical background. The objectives of the meeting were i) to discuss the latest scientific works on the impact of fast development of science and technology, and rapid population growth on the world, regional and local environment, and to introduce the public, ii) to disseminate trends and level of environmental studies at different stakeholders/organisations, and iii) to strengthen cooperation between stakeholders and scholars.

- ~ In 2013: Development and Environment
- ~ In 2019: Urban and environment
- ~ In 2020: not organised due to COVID restriction
- ~ In 2021: Urbanization and environment

ORGANIZATION – ACTIVITIES

The general organisers of the meeting in 2022 were the National University of Mongolia, the Department of Environment and Forest Engineering, the URGENT project of the ERASMUS+ CBHE program, and the ONE project of the ERASMUS+ Jean Monnet program. The following organisations are joint [Appendix 2](#). It includes:

- ~ Policy Research and Analysis Centre of Capital
- ~ Ministry of Environment and Tourism
- ~ Research Institute of Plant Protection
- ~ Institute of Geography and Geoecology, MAS
- ~ Urban Planning and Research Institute
- ~ School of Art and Sciences, NUM
- ~ School of Business, NUM

The meeting was held on December 7, 2022 in hall 502 on the 5th floor of the Library of the university, under the following 3 topics. [Appendix 3](#)

1. Urban green and blue infrastructure: Issues and solutions
2. Urban soil: Issues and solutions
3. Urban society and environment: Issues and solutions

The topic-related stakeholders integrated under each topic and presented their academic studies on the issues facing the topic and how to solve them in the near and medium-long term. This meeting was organised publicly open, and actively discussed. See [Appendix 5](#) for presentations.

No	Topic	Organisation	Moderator	Participants
1	Urban green and blue infrastructure: Issues and solutions	IUU OGC UPRI RIPP EAC	Prof O.Altansukh Assoc.prof S.Gerelbaatar	PhD D.Chantsaldulam PhD D.Sukhbat G.Uranbaigali N.Tamir P.Saruul PhD B.Munkhtsetseg ScD M.Byambasuren

2	Urban soil: Issues and solutions	MET MULS IPAS IGG-MAS NUM UPRI	Assoc.prof Ts.Batchuluun ScD M.Byambasuren	T.Nyamsuren PhD B.Buyanbaatar D.Byambasuren PhD B.Bayarsaikhan D.Zandaagombo PhD O.Batkhisig PhD M.Zoljargal PhD Sh.Oyungerel PhD D.Enkhdul PhD Ts.Uyanga T.Erdenezorig ScD M.Byambasuren PhD N.Dambadarjaa PhD M.Orgilbold PhD Ch.Buyan G.Nomin
3	Urban society and environment	NUM MED PRACC IGG-MAS IPH	PhD M.Buyandelger Assoc.prof B.Enkh-Amgalan	Prof.Ch.Sonomdagva PhD D.Erdenebayar Kh.Unurjargal PhD M.Altanbagana P.Tseyenkhand B.Munkhjin

In total, 101 people from 17 organisations participated in the meeting and freely expressed their opinions. [Appendix 4](#). Face.mn, GoGo.mn, News Press, TV9, Daily News, National Radio and other media reported and provided information to the public.

RESULTS

The speakers and participants proposed the following possible solutions within the 3 sub-topics discussed during the consultation meeting. [Appendix 6.](#)

1. Urban green and blue infrastructure: Issues and solutions

In the near future (1-3 years):

- ~ *Horticulture norms and ratings have not been updated since 2006, so update them*
- ~ *The short-term training can be one of the fastest solutions to prepare human resources*
- ~ Establishing new parks in apartment and ger residential areas
- ~ Do not change the type of land use of public green structures
- ~ Control of plants imported from foreign countries for decorative purposes
- ~ *Conduct research on diseases and pests in green areas*
- ~ Creation of plant seeding pool
- ~ *Trees should be cared until it grow, not only plant it.*
- ~ *Gardening every small space, such as the corner of the house.*

In the medium and long term (4-10 years):

- ~ To have an independent law on green infrastructure
- ~ *Strictly follow the general plan for the development of Ulaanbaatar until 2040*

- ~ Harvest rainwater and use it for irrigation of green areas
- ~ *Creating water ponds in the rivers flowing through the city to increase blue infrastructure*
- ~ Study the benefits of ecosystem services when choosing tree species used in greenery and choose which one is more beneficial
- ~ Construction of flood water storage ponds in and near the city.

2. Urban soil: Issues and solutions

In the near future (1-3 years):

- ~ Monitoring the use of chemical fertilisers
- ~ *Announce competition for soil protection technology research and implement selected projects*
- ~ *Establishment of the Department of Soil Protection in the Ministry of Food and Agriculture*
- ~ To conduct chemical, microbiological and physical soil pollution research in the city
- ~ Establishing a pesticide control system
- ~ Creation of a national soil database

In the medium and long term (4-10 years):

- ~ *Prepare soil experts by order in universities*
- ~ *To create a new position of soil and reclamation specialist in the Provincial Environment Department*
- ~ Conducting a survey of potential agricultural land in the peri-urban area
- ~ Conducting chemical, microbiological and pesticide tests and issuing permits before selling agricultural products to the public

3. Urban society and environment: Issues and solutions

In the near future (1-3 years):

- ~ *Conducting integrated urban traffic research*
- ~ Encouraging the creation of green spaces in the ger district
- ~ *Conduct research on light pollution and develop standards*
- ~ *Prohibition of vehicles that make excessive noise in the city centre, such as motorcycles*
- ~ *Monitoring the gas emissions from the car exhaust and prohibiting traffic if it exceeds the standards*
- ~ *Conduct research on positive and negative ecosystem services in urban area*

In the medium and long term (4-10 years):

- ~ Development of small residential areas around the city to the scale of satellite cities
- ~ Gradual transition to a polycentric city model
- ~ *Increase the use of rivers and terraces flowing through the city centre, and grant permits for private sector use-protection*
- ~ *Planning urban green spaces with nature-based solutions*

Among the solution proposals above, the most popular actionable ones are highlighted in blue.

FUTURE CONSIDERATIONS

The academia-praxis workshop and consultation meeting is planned to be held annually. Further considerations:

- ~ Deliver the report of each meeting to the decision-makers.
- ~ Alignment with Sustainable Development Goals and Vision-2050
- ~ Introduce the solutions proposed by the previous meetings and their implementation
- ~ Increase the number of stakeholders and participants
- ~ Creating new research directions such as NbS, GBI

Reported by:

National University of Mongolia

Professor O.Altansukh

Statistics of “Urbanization and the environment – 2022” stakeholder engagement and consultation meeting

№	Event name	Funding	Organisers	Duration		Venue	Presenters	Participants		Budget
				date	time			people	organisations	
1	Development and environment	NUM	NUM, School of Geography and Geology	2013-5-27	4 hours	Circular hall of NUM	6	55	<ol style="list-style-type: none"> 1. School of Geography and Geology, NUM 2. School of Chemistry and Chemical Technology, NUM 3. School of Biology and Biotechnology, NUM 4. World Wide Fund for Nature 5. “Implementing ecosystem-based adaptation measures in river basins vulnerable to climate change” MOH/12/301 project, funded by UNDP 6. Institute of Geography, MAS 7. “Ecological Research Center” NGO 	0.3 mln
2	Urban and environment	NUM	<ul style="list-style-type: none"> ~ Department of environment and forest engineering, NUM ~ Environmental Authority of the Capital ~ National Committee for Reducing Air and Environmental Pollution ~ Tuul River Basin Administration 	2019-12-10	5 hours	Hall 502 of NUM	26	81	<ol style="list-style-type: none"> 1. National University of Mongolia 2. Environmental Authority of the Capital 3. Ach Medical University 4. National Committee for Reducing Air and Environmental Pollution 5. Tuul River Basin Administration 6. Department of Urban Development and Land Relations Policy of the Ministry of Construction and Urban Development 7. Institute of Geography and Geoecology, MAS 8. National Agency Meteorology and the Environmental Monitoring 9. Mongolian University of Science and Technology 10. World Wide Fund for Nature 11. Forest Research and Development Center 12. Mongolian environmental civil council NGO 13. Mongolian University of Life Sciences 14. “Sun” project 15. “Khovsgol uragshlah” LLC 16. MNB- Radio 17. Institute of Intellectual Development 18. “Team style” LLC 19. “Preachin” LLC 20. The Nature Conservation 21. “Moon garden” LLC 22. “TTZ” LLC 23. CCNET 24. Investment Department of the Capital 25. National Committee for Reducing Air and Environmental Pollution 26. Agency for land administration and management, geodesy and cartography 	2.0 mln
3	Urbanization and environment	NUM URGENT	<ul style="list-style-type: none"> ~ Department of environment and forest engineering, NUM ~ ERASMUS+ program, URGENT project 	2021-12-16	5 hours	Hall 302 of NUM	27	56	<ol style="list-style-type: none"> 1. National Garden Park 2. Mongolian University of Life Sciences 3. Green neighbourhood NGO 4. International University of Ulaanbaatar 5. Institute for Sustainable Development 	3,5 mln

*“Urbanization and the Environment – 2022” Issues and Solutions
The report on the joint academia-praxis workshop and consultation meeting*

			<ul style="list-style-type: none"> ~ Institute for Sustainable Development ~ Urban Planning and Research Institute ~ National Garden Park ~ Mongolian University of Life Sciences 						<ul style="list-style-type: none"> 6. National University of Mongolia 7. Garbage-free Mongolia NGO 8. Nature of space LLC 9. Urban Planning and Research Institute 10. National Agency Meteorology and the Environmental Monitoring 11. Traffic Management Center 12. Department of Housing Infrastructure 13. Health and Social Policy Institute 14. Mongolian University of Science and Technology 15. E-house property management 16. Association of Mongolian Energy Consulting Engineers 17. Public Lab Mongolia NGO 18. Office of the Governor of the Capital 19. Institute of Chemistry and Chemical Technology, MAS 20. Water Authority 21. XYH academy 22. Plant tree in your home public movement 23. National Committee for Reducing Air and Environmental Pollution 24. Millennium Challenge Account – Mongolia 25. University of Tokyo 26. The American Chamber of Commerce in Mongolia 27. Water Supply and Sewerage Authority 	
4	Urbanization and environment	NUM URGENT ONE	<ul style="list-style-type: none"> ~ Policy Research and Analysis Centre of Capital ~ Ministry of Environment and Tourism ~ Research Institute of Plant Protection ~ Institute of Geography and Geoecology, MAS ~ Urban Planning and Research Institute ~ School of Art and Sciences, NUM ~ School of Business, NUM 	2022-12-07	6 hours	Hall 502 of NUM	17	101	<ul style="list-style-type: none"> 1. Research Institute of Plant Protection 2. School of Agro-ecology, MULS 3. School of Engineering and Applied Sciences, NUM 4. Office of Governor of the Capital 5. Policy Research and Analysis Centre of Capital 6. International University of Ulaanbaatar 7. Institute of Geography and Geoecology, MAS 8. Institute of Plant and Agricultural Sciences 9. Ministry of Environment and Tourism 10. Urban Planning and Research Institute 11. School of Business, NUM 12. Institute of Public Health 13. “Khovsgol uragshlah” LLC 14. School of Art and Sciences, NUM 15. School of Law, NUM 16. Ministry of Economy and Development 17. Secretariat of the Parliament of Mongolia 	

Appendix 1: Consultation meetings in 2013, 2019 and 2021: Invitations and agendas

Семинарын нэр:

“ХӨГЖИЛ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН”

Семинарын зорилго:

Шинжлэх ухаан, техник-технологийн үсрэнгүй хөгжил, хүн амын хурдацтай өсөлт хүрээлэн буй орчинд хэрхэн бодитоор нөлөөлж буй талаар шинжлэх ухааны судалгааны сүүлийн үеийн ажлуудтай танилцах, үнэлж дүгнэх, МУИС-ийн хүрээлэн буй орчин судлалын салбарын хөгжлийн чиг хандлага, түвшнийг олон нийтэд таниулах, гадаад, дотоодын байгууллагын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, эрдэмтэн судлаачдын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх зорилготой.

Санхүүжүүлэгч

МУИС

Зөхнөн байгуулагч:

МУИС-ИГС, Геоэкологи-Орчин Судлалын Тэнхим

Хугацаа:

2013 оны 5-р сарын 27-ны өдөр

Ерөнхий агуулга:

- ~ Ус, агаар, хөрс гэх мэт гео-орчны судалгаа
- ~ Ургамал, амьтан, микро-организм гэх мэт био-орчны судалгаа
- ~ Хүний үйл ажиллагааны нөлөөлөлд автсан техносферийн судалгаа
- ~ Хүрээлэн буй орчны сургалт-судалгааны байгууллагын танилцуулга

Зохногдох газар:

МУИС-ийн төв байрны дугуй заал

Оролцох хүний тоо:

- ~ Илтгэгч 6 хүн
- ~ Сонсогч 50-60 хүн

“ХОТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН - 2019” ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ Асуудал ба шийдэл

Урилга

Эрхэм хүндэт та болон танай байгууллагын хамт олныг

“ХОТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН - 2019”

зөвлөлдөх уулзалтанд хүрэлцэн ирэхийг урьж байна.

Зөвлөлдөөн зөрчилдөөн бус

Хэзээ: 2019 оны 12-р сарын 10 өдрийн Мягмар гаргийн 08:30 – 14:30

Хаана: МУИС-ийн Номын сангийн 5 давхар 502 тоот

Хөтөлбөр

2019 оны 12-р сарын 10 өдрийн Мягмар гаргийн 08:30 – 14:30 МУИС-ийн Номын сангийн 5 давхар 502 тоот		
Хугацаа	Үйл ажиллагаа	Модератор
8.30-9.00		Оролцогчдыг бүртгэх
9.00-9.30	Нээлтийн арга хэмжээ	Профессор Ч.Лодойравсал МУИС-ийн дэд захирал Э.Баттулга, НБОГ-ын дарга
9.30-10.00	Хотын агаар орчны асуудал ба шийдэл	Дэд профессор Ч.Сономдагва, МУИС
10.00-10.30	Хотын хөрсөн орчны асуудал ба шийдэл	П.Оюунбат, ШУА-Газарзүй Геоэкологийн Хүрээлэн
10.30-11.00	Хотын усан орчны асуудал ба шийдэл	Доктор Д.Батсүрэн, МУИС
11.00-11.15		Цайны завсарлага
11.15-11.45	Хотын ногоон байгууламжийн асуудал ба шийдэл	Дэд профессор Т.Цэнгэл, МУИС
11.45-12.15	Хот орчмын ойн экосистемийн асуудал ба шийдэл	Дэд профессор Б.Гэрэлбаатар, МУИС
12.15-12.45	Хот орчмын ТХГН-ийн асуудал ба шийдэл	Доктор Н.Оюунчимэг, МУИС
12.45-13.15	Хаалтын арга хэмжээ:	Дэд профессор Ч.Сономдагва, МУИС Профессор О.Алтансүх, МУИС Зөвлөлдөх уулзалтын ерөнхий модератор
13.15-14.30		Үдийн зоог

УРИЛГА

Эрхэм хүндэт та болон танай хамт олныг

“Хот төлөвлөлтийн асуудал ба шийдэл” сэдэвт
“ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2021” ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ-д

УвЕ-2021

хүрэлцэн ирэхийг урьж байна.

Зорилго:

Шийдвэр гаргагч нарт тулгамдаж буй асуудлыг ойлгуулах, шинжлэх ухааны шинэлэг мэдлэг, арга зүйг танилцуулах, судалгааны үр дүнд боловсруулсан шийдлийн хувилбаруудыг шийдвэр гаргалтад ашиглахад дэмжлэг үзүүлэх зорилготой.

Байрлал: МУИС-ийн Номын сангийн 3 давхар 302 тоот

Хугацаа: 2021 оны 12-р сарын 16 өдрийн 09:00 – 14:00

ХӨТӨЛБӨР

Хугацаа	Үйл ажиллагаа	Модератор
8:30-9:00	Оролцогчдыг бүртгэх	
9:00-9:15	Нээлт	МУИС
9:15-9:30	Зөвлөлдөх уулзалтын онцлог, түүх	О.Алтансүх
9:30-10:10	Сэдэв 1: Хотын тогтвортой хөгжил ба хөгжлийн загвар: Асуудал ба шийдэл	Ч.Рэгзмаа
10:10-10:50	Сэдэв 2: Хотын ногоон байгууламж ба тэрбум мод хөдөлгөөн: Асуудал ба шийдэл	Н.Болор-Эрдэнэ
10:50-11:30	Сэдэв 3: Хотын агаар орчин: Асуудал ба шийдэл	Б.Батдэлгэр
11:30-11:50	Цайны цаг	
11:50-12:30	Сэдэв 4: Хотын усны менежмент: Асуудал ба шийдэл	Д.Батсүрэн
12:30-13:10	Сэдэв 5: Хотын хөдөлгөөний менежмент: Асуудал ба шийдэл	О.Алтансүх
13:10-13:50	Сэдэв 6: Хотын хог хаягдал: Асуудал ба шийдэл	Б.Энхчимэг
13:50-14:00	Уулзалтын дүгнэлт ба хаалт	НИТХ

ЗӨРЧИЛДӨӨН БУС ЗӨВЛӨЛДӨӨН

Appendix 2: Academia-praxis workshop and consultation meeting in 2022: Invitation and agenda

<https://news.num.edu.mn/?p=92393>

“Хотжилт ба хүрээлэн буй орчин – 2022” зөвлөлдөх уулзалт болно

© 2022-12-02

 Tweet Like 29 Share

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ АКАДЕМИ
ГАЗАРЗҮЙ, ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН

УРИЛГА

Эрхэм хүндэт таныг

“Хот төлөвлөлтийн асуудал ба шийдэл” сэдэвт

“ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН – 2022” ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ-д

хүрэлцэн ирэхийг урьж байна.

Зорилго: Шийдвэр гаргагч нарт тулгамдаж буй асуудлыг ойлгуулах, шинжлэх ухааны шинэлэг мэдлэг, арга зүйг танилцуулах, судалгааны үр дүнд боловсруулсан шийдлийн хувилбаруудыг шийдвэр гаргалтад ашиглахад дэмжлэг үзүүлэх зорилготой.

Байрлал: МУИС-ийн Номын сангийн 502, 203 тоот болон 1-р байрны 320 тоотд

Хугацаа: 2022 оны 12-р сарын 7-ны өдрийн 08:30 – 15:00

Ерөнхий зохион байгуулагч:

1. МУИС, ХШУИС, Хүрээлэн буй орчин, ойн инженерчлэлийн тэнхим – ХБООИТ
2. ERASMUS+ Capacity Building in Higher Education
3. ERASMUS+ Jean Monnet Actions in the field of Higher Education Teaching and Research

Хамтран зохион байгуулагч:

1. “Энэтхэг ба Монгол улсын хот суурин газрын уур амьсгалын өөрчлөлтийг тэсвэрлэх чадвар, түүнд дасан зохицох байдал-URGENT төсөл”
2. “Монгол улсын хүрээлэн буй орчны тогтвортой менежментэд Европын туршлагаас нэвтрүүлэх нь – ONE төсөл”
3. МУИС-Шинжлэх Ухааны Сургууль
4. МУИС-Бизнесийн Сургууль
5. Нийслэлийн бодлогын судалгаа, шинжилгээний төв- НБСШТ
6. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам – БОАЖЯ
7. Ургамал хамгааллын эрдэм шинжилгээний хүрээлэн –УХЭШХ
8. ШУА Газарзүйн-Геоэкологийн Хүрээлэн-ШУАГГЭХ
9. Хот төлөвлөлт, судалгааны институт-ХТСИ

ХУРЛЫН ХӨТӨЛБӨР

Цаг	Ерөнхий сэдэв/хуралдаан /МУИС номын сан 502 тоот/	Харуулах байгууллага	Илтгэгч	Модератор	
08:30-09:00	Бүртгэл				
09:00-09:10	Нээлтийн үг	МУИС	Захирал Д.Бадарч	МУИС Профессор Ч.Сономдагва	
09:10-09:20		БОАЖЯ	Дарга А.Энхбат		
09:20-09:40	Хотын хөх ба ногоон байгууламж, тулгамдсан асуудал ба шийдэл	УТСИ	Дарга Г.Уранбайгаль		
09:40-10:00	Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь	ШУАЛГЭХ, УУЭШХ	ScD М.Бямбасүрэн, Д-р О.Батхушиг		
10:00-10:20	Хотын нийгэм ба хүрээлэн буй орчны асуудал (Нийслэлийн хүнсний хангамж, ажуулгүй байдал)	НБСНТ	Дарга Р.Дагва		
10:20-10:40	<i>Цайны завсарлага</i>				
Салбар хуралдаан		Харуулах байгууллага	Илтгэгч	Модератор	
Сэдэв 1: Хотын хөх ба ногоон байгууламж (МУИС номын сан 203 тоот өрөөнд)					
10:40-11:00	Нийслэлийн ногоон байгууламж, тулгамдсан асуудлууд	ОУУБИС НЗАА	Д-р Д.Чанцалням, Д-р Д.Сүхбат	МУИС Профессор О.Алтансүх Дэд профессор С.Гэрэлбаатар	
11:00-11:20	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
11:20-11:40	Улаанбаатар хотын цэнхэр бүтцийн тулгамдсан асуудал	УТСИ	Дарга Г.Уранбайгаль		
11:40-12:00	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
12:00-12:20	Нийслэл ба 120.0 сая мод	Нийслэл-БОГ	Н.Тамир		
12:20-12:40	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
12:40-13:00	<i>Цайны завсарлага</i>				
13:00-13:20	Улаанбаатар хотын үер усны эрсдэлгүй байдал	УТСИ	Инженер П.Саруул		
13:20-13:40	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
13:40-14:00	Нийтийн эзэмшлийн ногоон байгууламжийн хөнөөлт шавж, тэмцэх арга зам	УУЭШХ	Д-р Б.Мөнхцэцэг ScD М.Бямбасүрэн		
14:00-14:20	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
<i>Салбар хуралдааны хаалт</i>					
Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь (МУИС 1-р байр 320 тоот өрөөнд)					
10:40-10:55	Монгол орны цөлжилттэй тэмцэх, хөрс хамгаалах бодлого эрх зүйн асуудал	БОАЖЯ УБОВНУГ	Т.Нямсүрэн	МУИС Профессор Ц.Батчулуун, УУЭШХ ScD М.Бямбасүрэн	
10:55-11:05	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
11:05-11:20	Тариалангийн хөрсний мониторинг, элэгдлийн судалгааны үр дүн	ХААИС	Д-р Б.Бужинбаатар Д.Бямбасүрэн		
11:20-11:30	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
11:30-11:45	Тариалангийн хөрсний төлөв байдал ба хүнсний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх боломж	Дарханы УГТЭШХ	Д-р Б.Баярсайхан Д.Зандраагомбо		
11:45-11:55	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
11:55-12:10	Хөрсний үржил шим, давсжилтын судалгаа	ШУАЛГЭХ	Д-р О.Батхушиг Д-р М.Золжаргал		
12:10-12:20	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
12:20-12:40	<i>Цайны завсарлага</i>				
12:40-12:55	Лагийн бордоог хөрс сайжруулагч болгон ашигласнаар ургамлын ургалтад үзүүлэх нөлөө: Арвайн жишээн дээр	МУИС-ХШУИС	Д-р Ш.Оюунгэрэл Дэд профессор Д.Энхдөл		
12:55-13:05	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
13:05-13:20	Ургамал хамгааллын бодисын хэрэглээ, үлдэгдлийн судалгаа	УУЭШХ	Д-р Ц.Уянга Т.Эрдэнэзориг, ScD М.Бямбасүрэн		
13:20-13:30	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
13:30-13:45	Уул уурхайн хөрсний бохирдол	ХААИС	Д-р Н.Дамбадаржаа Д-р М.Оргилболд		
13:45-13:55	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
13:55-14:10	"Хөрсний шинж чанарт био-нүүрсний үзүүлэх нөлөөллийн судалгаа"	МУИС, ШУС	Д-р Ч.Буян Г.Номин бусад		
14:10-14:20	<i>Асуулт, Хариулт</i>				
<i>Салбар хуралдааны хаалт</i>					

Сэдэв 3: Хотын нийгэм ба хүрээлэн буй орчны асуудал (МУИС номын сан 502 тоот өрөөнд)				
10.40-11.00	Агаар болон хөрсний бохирдлын хамаарал, эх үүсвэрийн уялдаа	МУИС-УИИУИС	Профессор Ч.Сономдагва	НБСНТ Д-р М.Буяндэлгэр МУИС Дэд профессор Б.Энх-Амгалан
11.00-11.20	<i>Асуулж, Харицалж</i>			
11.20-11.40	Монгол улсын орон зайн хөгжлийн бодлого төлөвлөлт	Эдийн засаг хөгжлийн яам	Д-р Д.Эрдэнэбаяр	
11.40-12.00	<i>Асуулж, Харицалж</i>			
12.00-12.20	Улаанбаатар хотын авто замын сүлжээний ачааллын загварчлал	НБСНТ	Х.Өнөржаргал	
12.20-12.40	<i>Асуулж, Харицалж</i>			
12.40-13.00	<i>Цайны завсарлага</i>			
13.00-13.20	Монгол орны хотуудад улсын болон орон нутгийн зэрэглэл, статус олгох, тэдгээрийн чиг үүргийг тодорхойлох асуудал	ШУАГГЭХ	Д-р М.Алтанбагана П.Цэцэнханд	
13.20-13.40	<i>Асуулж, Харицалж</i>			
13.40-14.00	Улаанбаатар хотын хөрснөөс хар тугалганы үйлчлэлд тэсвэртэй бактери ялгасан дүн	НЭМХ	Б.Мөнхжин	
14.00-14.20	<i>Асуулж, Харицалж</i>			
Салбар хуралдааны хаалт				

Appendix 3: The order of National University of Mongolia to organize the meeting

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ СУРГУУЛЬ
ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ШИНЖЛЭХ УХААН,
ИНЖЕНЕРЧЛЭЛИЙН СУРГУУЛИЙН
ЗАХИРЛЫН ТУШААЛ

2022 оны 10 сарын 07 өдөр Дугаар А/158 Улаанбаатар хот

Г “Хотжилт ба Хүрээлэн буй орчин - 2022”
Үндэсний зөвлөлдөх уулзалтыг
зохион байгуулах тухай

1. Тус сургуулийн Хүрээлэн буй орчин, ойн инженерчлэлийн тэнхимээс жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулдаг “Хотжилт ба Хүрээлэн буй орчин” Үндэсний зөвлөлдөх уулзалтыг 2022 оны 12-р сарын 5 өдөр МУИС дээр зохион явуулах бөгөөд энэхүү ажлын хүрээнд хамтран зохион байгуулагчаар МУИС-ШУС, Байгаль Орчин Аялал Жуулчлалын Яам, Ойн Газар; ШУА Газарзүй-Геоэкологийн Хүрээлэн; Хүнс, Хөдөө Аж Ахуй, Хөнгөн Үйлдвэрийн Яам, Нийслэлийн бодлогын судалгаа, шинжилгээний төв- НБСШТ; ШУА Ургамал, газар тариалангийн эрдэм шинжилгээний хүрээлэн-ШУАУГТЭШХ болон “Энэтхэг ба Монгол улсын хот суурин газрын уур амьсгалын өөрчлөлтийг тэсвэрлэх чадвар, түүнд дасан зохицох байдал”- URGENT төсөл; “Монгол улсын хүрээлэн буй орчны тогтвортой менежментэд Европын туршлагаас нэвтрүүлэх нь - ONE төсөл” зэрэг байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулсугай.

2. Зөвлөлдөх уулзалт зохион байгуулах комиссыг дараах бүрэлдэхүүнтэй байгуулсугай. Комиссын дарга: Профессор Ч.Сономдагва – МУИС-ХШУИС
Нарийн бичиг: Ахлах багш Б.Энхчимэг – МУИС-ХШУИС
Гишүүд: Профессор О.Алтансүх – МУИС-ХШУИС
Дэд профессор Ц.Батчулуун- МУИС-ХШУИС
Дэд профессор С.Гэрэлбаатар– МУИС-ХШУИС
Багш С.Бямбагэрэл – МУИС-ХШУИС
Дэд профессор Д.Даваадорж- МУИС-ШУС
Дэд профессор Б.Болормаа- МУИС-ШУС
Дэд профессор Б.Энх-Амгалан-МУИС-БС
Доктор О.Батхишиг- ШУАГТЭХ /Тохиролцсоноор/
Доктор Б.Оюунсанаа – Ойн Газрын дарга /Тохиролцсоноор/
Доктор М.Буяндэлгэр –НБСШТ-ийн захирал /Тохиролцсоноор/
Доктор М.Бямбасүрэн- ШУАУГТЭШХ /Тохиролцсоноор/

3. Зөвлөлдөх уулзалтын зардлыг хавсралтын дагуу зарцуулахыг ахлах нягтлан бодогч /М.Батбямба/-д зөвшөөрсүгэй.

4. Гаргасан зардлыг санхүүтэй 2022 оны 12-р сард багтаан хийхийг нарийн бичиг Б.Энхчимэгт даалгасугай.

ЗАХИРАЛ Д.БЯМБАЖАВ

D:job_ Tushaal_ 2022
142204307

Appendix 4: List of participants

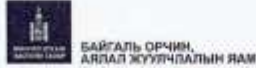
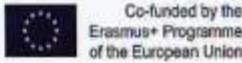

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Оролцогчдын бүртгэл Чуулсан өдөр хураардсан

№	Албан байгууллага	Оролцогчдын нэр	Утас	Гарын үсэг
1.	УХЭШХуртгэл	М.Балдасурт	99264062	М. Балдасурт
2.	УХЭШХуртгэл	М. Балдасурт	УБ	
3.	УХЭШХуртгэл	Т. Ардмундуул	80805566	Т. Ардмундуул
4.	УХЭШХуртгэл	А. Балдасурт	99014202	А. Балдасурт
5.	УХЭШХуртгэл	С. Төрбаатар	99064159	С. Төрбаатар
6.	УХЭШХуртгэл	Н. Балдасурт	99048471	Н. Балдасурт
7.	УХЭШХуртгэл	Р. Дорж	99111727	Р. Дорж
8.	УХЭШХуртгэл	Н. Балдасурт	91900119	Н. Балдасурт
9.	УХЭШХуртгэл	Ч. Салбаатар	99076414	Ч. Салбаатар
10.	УХЭШХуртгэл	Э. Чамсүрэн	99919618	Э. Чамсүрэн
11.	УХЭШХуртгэл	Д. Доржсүрэн	99040913	Д. Доржсүрэн
12.	УХЭШХуртгэл	Б.Т.Хуртгэл	99718339	Б.Т.Хуртгэл
13.	УХЭШХуртгэл	К. Балдасурт	86988885	К. Балдасурт
14.	УХЭШХуртгэл	З. Сэлэнгэболор	9937-7731	З. Сэлэнгэболор
15.	УХЭШХуртгэл	А. Дорж		А. Дорж
16.	УХЭШХуртгэл	Н. Балдасурт	8010848	Н. Балдасурт
17.	УХЭШХуртгэл	М. Балдасурт	86808822	М. Балдасурт
18.	УХЭШХуртгэл	Т. Чамсүрэн	99024122	Т. Чамсүрэн
19.	УХЭШХуртгэл	С. Балдасурт	96965759	С. Балдасурт
20.	УХЭШХуртгэл	Д. Балдасурт	86016185	Д. Балдасурт
21.	УХЭШХуртгэл	Ш. Доржсүрэн	99188521	Ш. Доржсүрэн
22.	УХЭШХуртгэл	Б. Мөнхбаяр	99050214	Б. Мөнхбаяр
23.	УХЭШХуртгэл	У.С. Балдасурт	89688288	У.С. Балдасурт
25.	УХЭШХуртгэл	Г. Доржсүрэн	96658017	Г. Доржсүрэн
26.	УХЭШХуртгэл	Т. Чамсүрэн	91914982	Т. Чамсүрэн
27.	УХЭШХуртгэл	Ф. Балдасурт	80988032	Ф. Балдасурт
28.	УХЭШХуртгэл	Ч. Балдасурт	99300510	Ч. Балдасурт
29.	УХЭШХуртгэл	О. Намсүрэн	80661910	О. Намсүрэн
30.	УХЭШХуртгэл	М. Антанбалсан		М. Антанбалсан
31.	УХЭШХуртгэл	Н. Чамсүрэн	80991878	Н. Чамсүрэн
32.	УХЭШХуртгэл	С. Анурд	80126986	С. Анурд
33.	УХЭШХуртгэл	а. Оюу	89844542	а. Оюу

34	МҮС	Ч. Ганзориг	98889668	Ганзориг
35	НЭМЧТ	Э. Мангун	80110370	Э. Мангун
36	МҮС П.Х	Т. Дамбаан	94530099	Т. Дамбаан
37	Төвсөн Уралын ах үн	Н. Дорнодбалдан	90502774	Н. Дорнодбалдан
38	МҮС - МҮС	Р. Мунсал	99091644	Р. Мунсал
39	МҮС - Ороон ару	Ч. Чамсүх	85266423	Ч. Чамсүх
40	НЭС-мн - Гүнчүүл	Ф. Нарансүх	80129814	Ф. Нарансүх
41	О.АА - О.АА	О. Агваарин	86045686	О. Агваарин
42	МҮС - МҮС	С. Дорнодбалдан	99095425	С. Дорнодбалдан
43	МҮС - МҮС	Т. Ганзориг	99777323	Т. Ганзориг
44	МҮС - ХМҮС	М. Мангун	95127211	М. Мангун
45	МҮС - ХМҮС	Д. Улаан-Аюуш	9964307	Д. Улаан-Аюуш
46	МҮС - ХМҮС	Сүхбаатар		Сүхбаатар
47	МҮС - ЭЗС	В. Нарансүх	99713922	В. Нарансүх
48	МҮС - БС	М. Батбаян	9948567	М. Батбаян
49	МҮС - БС	Э. Батбаян	99668115	Э. Батбаян
50	МҮС - БС	О. Мангун - Ороон	9575270.	О. Мангун
51	МҮС - БС	Нарансүх	-	Нарансүх
52	МҮС - ХМҮС	Б. Ороон	85161901	Б. Ороон
53	МҮС - ХМҮС	М. Мангун	90166010	М. Мангун
54	МҮС - ХМҮС	М. Мангун	89686859	М. Мангун
55	МҮС - БС	М. Мангун	-	М. Мангун
56	МҮС - БС	Х. Зүүндар	99295052	Х. Зүүндар
57	МҮС - ХМҮС	Б. Батбаян	8895200	Б. Батбаян
58	НЭСМТ	М. Мангун	88899333	М. Мангун
59	МҮС - ХМҮС	Ц. Каралхуу	80007179	Ц. Каралхуу
60	МҮС - ХМҮС	Б. Мангун	99313996	Б. Мангун
61	МҮС - ХМҮС	П. Ороон	98819559	П. Ороон
62	МҮС - ХМҮС	Н. Сүхбаатар	9519500	Н. Сүхбаатар
63	МҮС - ХМҮС	О. Мангун		О. Мангун
64	МҮС - ХМҮС	М. Мангун	95103131	М. Мангун
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Оролцогчдын бүртгэл

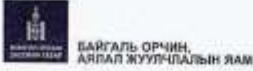
Салбар мурагдал: Намын нийгэм ба УЗО

D1
2401хуим
0143

№	Албан байгууллага	Оролцогчдын нэр	Утас	Гарын үсэг
1	НБСШТ-ов	Уянса С	91110922	С
2	НБСШТ-ов	Э.Освохбаяр	94362826	Э.Освохбаяр
3	НБСШТ	М.Чиндам	99091428	М.Чиндам
4	НБСШТ	М.Тугтсайр	85477078	Тугтсайр
5	УУЭ		80006044	С
6	УЗЗам	Дарвдтбаяр	99097578	
7	УЗХЗам	Шинэчиг	49011139	
8	НБСШТ	Энхэн	99010223	Э.Хүрэн
9	МЧУС доктрант	А.Тангучагч	99112093	
10	МЧУС доктор	С.Погоралгаа	89897448	С.Погоралгаа
11	МЧУС-ТЭОС-Хамгаалалт	А.Доржпалма	99272877	А.Доржпалма
12	МЧУС эдийн	М.Хүснэн	80216696	М.Хүснэн
13	МЧУС-ов	Э.Доржпалма	99590707	Доржпалма
14	МЧУС-МЧУС	Р.Цэцэгэл	99081644	Р.Цэцэгэл
15	МЧУС-БС	Г.Карамхатан	96699288	Г.Карамхатан
16	МЧУС-БС	О.Төрмөнх	9902701	О.Төрмөнх
17	МЧУС-ХШУС	А.Уржинханд	85050184	А.Уржинханд
18	МЧУС-ХЗС	Б.Одгэрэл	91288822	Б.Одгэрэл
19	МЧУС-МЧУС	Х.Авоомын	86640001	Х.Авоомын
20	МЧУС-ХШУС	Б.Хамширэн	88699609	Б.Хамширэн
21	МЧУС-МЧУС	С.Хурдбаатар	88022825	С.Хурдбаатар
22	МЧУС-БС	Б.Доржпалма	80981853	Б.Доржпалма
23	МЧУС-ХЗС	Б.Доржпалма	80030403	Б.Доржпалма
24	МЧУС-ХЗС	О.Хүрэн	80508889	О.Хүрэн
25	НБСШТ-ов	Э.Мадгэлдүүл	99109821	Э.Мадгэлдүүл
26	МЧУС-ХЗС	О.Хүрэн	85506408	О.Хүрэн
27	МЧУС-ХШУС	У.Тогтоол	80295659	У.Тогтоол
28	УИХ ТТ Цолонго бунд	Ц.Орвог	98117719	Ц.Орвог
29	МЧУС-ХШУС	Б.Ганзориг	82155137	Б.Ганзориг
30	МЧУС-ХШУС	Э.Бунддорж	80696033	Э.Бунддорж
31	МЧУС-ХШУС	Э.Хүснэн	99802826	Э.Хүснэн
32	МЧУС-ХШУС	Б.Хурдбаатар	90540603	Б.Хурдбаатар

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

МОНГОЛ УРСЫН ШИНЖЛЭХ ҮНДЭМЛЭЛ
ГАЗАРЗҮЙ, ГЕОЭКОЛОГИЙН ХҮРЭЭЛЭН

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Оролцогчдын бүртгэл

Сайбар мэдээдэгд : Юммын нийгэм ба ХВО асуудал.

№	Албан байгууллага	Оролцогчдын нэр	Утас	Гарын үсэг
33	Орхон УБД - ХМЗХБ	Цэцэг-сүрэн	80225506	Цэцэг-сүрэн
34	МЗХС - ХМЗХБ	Цэцэг-шар	89443611	Цэцэг-шар
35	МЗХС - ХМЗХБ	Цэцэг-шар	99850108	Цэцэг-шар
36	МЗХС - ХМЗХС	Цэцэг-шар	91740530	О.Цэцэг-шар
37	МЗХС - ХМЗХС	Цэцэг-шар	89192275	Цэцэг-шар

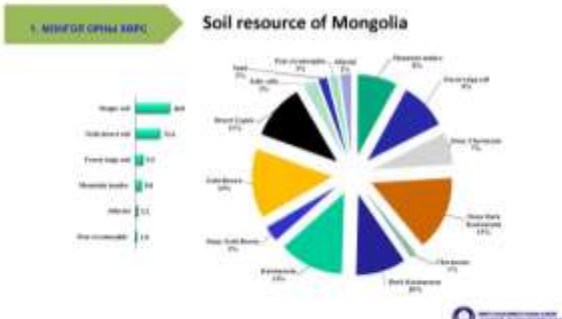
Appendix 5: Presentations

Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

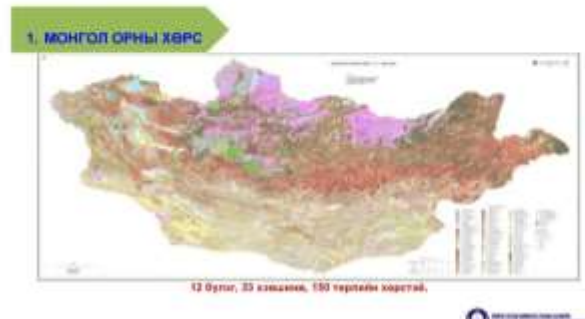
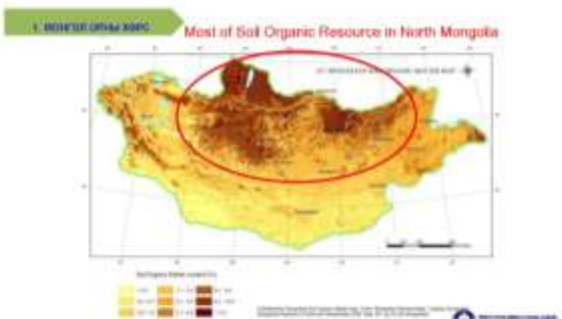
Наагаахца

Доктор /PhD/ М.Бадарцэн - Ургамэл Хамгаалах Эрдэм Шинжилгээний Хүрээлэн
Доктор /PhD/ О.Батсайхан - БИЗ-А-Глоубал, Уулзварын суртал

“ХОТЖИЛТ БА ХААР ЭЛСН ХҮНС ОРИН - 2022”
Хөрс тухай эрдэмтэн ажлын ба анхны

- ### АГУУЛГА
- 1 Монгол орны хөрс
 - 2 Хөрс ба хүнс тэжээл
 - 3 Хөрсний доройтол- Хүнсний хангамж
 - 4 Хөрсний богинолол-Хүнсний аюулгүй байдал
 - 5 Дүгнэлт
 - 6 Санал

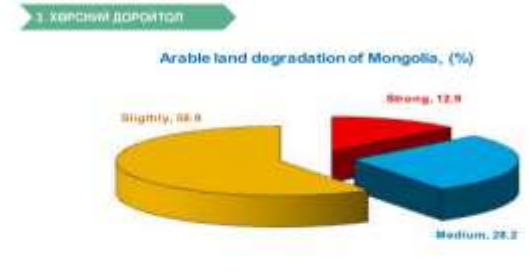
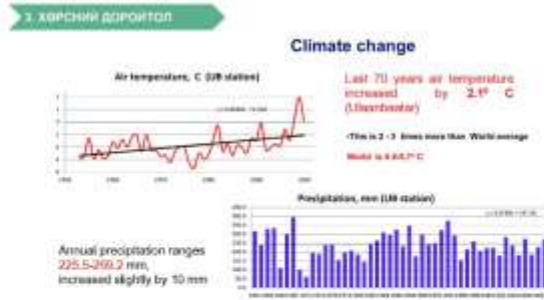

2. ХӨРС БА ХҮНС ТЭЖЭЭЛ

Дэлхийн гол төрлийн хүнсний бичлэгийн 8% нь өргөмжлөгч бэлтгэсэн бөгөөд 2021 оны байдлаар төлөгж үнэ...

- Өндөр ба өндөр тариаг үйлдэх тус тусын өргөмжлөгч бэлтгэсэн бөгөөд 2021 оны байдлаар төлөгж үнэ...
- Тариал (10,282 км2) нь өргөмжлөгч бэлтгэсэн бөгөөд 2021 оны байдлаар төлөгж үнэ...
- Дэлхийн гол төрлийн хүнсний бичлэгийн 8% нь өргөмжлөгч бэлтгэсэн бөгөөд 2021 оны байдлаар төлөгж үнэ...

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

Soils for a just and stable future

- НҮБ ХХААБ-ийн тайланд дурдсанаар:
 - Жил бүр дэлхий дээр 75 млрд тн хөрс буюу 10 сая га хөрс эвдрэл доройтолд ордог.
 - Суулийн 150 жилд дэлхий шилж хөрсний 50 % нь устаж алга болсон байна.
 - Гол шалтгаан нь хүний буруу үйл ажиллагаа, үүр амьсгалын өөрчлөлт
 - Дэлхийн олон оронд хөрсний алдрал нь нөхөн сэргээлтээс хурдан байна.
 - Хөрсний органикийн агуулгын 30 % буурахад ургамлын биомасс 25 % буурдаг
 - 1 см хөрс үүсэхэд хэдэн зуун жил шаардлагатай

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

Soil drying
Accelerating organic decay
Salinization increase
Cracking, sealing

Wetland decline
Soil fertility loss

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

Бэлчээрийн хөрсний органикийн өөрчлөлт, үүр амьсгал, нэл аж ахуйн нөлөө*

1970-2010 онд хөрсний органикийн агуулгын 25 жилд дунджаар 12.3 % багасаж буурсан байна.

1970-2010 онд хөрсний органикийн агуулгын 86 % хөрсний үүсгэлтэй эргэлдэж, 2017-2021 онд хөрсний органикийн агуулгын өсөлтийг харахад...

*Балжинням, Г. Балжинням, Т. Түвшин, Т. & Золбаяр, Т. (2021) Монгол улсын бэлчээрний органикийн агуулгын үүр амьсгал, нэл аж ахуйн нөлөөг судлах. Улаанбаатар: Улаанбаатарын их сургууль. 42-48-47

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

Хөрсний эвдрэл, үржил шимийн доройтлын үндсэн шалтгаан:

- Уур амьсгалын өөрчлөлт
 - Дулаарал
 - Хуурайшилт
- Хүний буруу үйл ажиллагаа
 - Газар тариалан
 - Бэлчээрийн талхагдал
 - Уул уурхай
 - Автозам
 - Бусад...

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

Agriculture soil degradation

- Total 0.7 million hectare area not more used as a result of degradation.
- It is estimated that about 35–50 tons of soil have been lost from each hectare of cultivated land due to erosion.

Agriculture field 30–40 cm lower than grassland

3. ХӨРСНИЙ ДӨРӨЙТӨЛ

30 ба 40 жилийн дараах үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт

Variables	Total in 30		Mean in 30		40 year in 30		t value	
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD		
Soil	-0.27	0.51	-183.9	-0.29	0.48	-0.25	0.53	1.8
Air temp	1.25	0.34	27.0	1.03	0.17	1.47	0.26	54.1***
Precip	0.5	32.7	-490.0	4.9	21.8	-12.5	19.0	2.8
Urbanization	194.072	59.197	30.4	185.507	48.282	206.024	73.14	16.3***
Const	81.421	10.077	34.2	77.478	17.454	85.018	21.788	2.9*

*p<0.05 **p<0.01 ***p<0.001

Харьцуулсан судалгаа хийсэн 35 жилийн хугацаанд:

- Агаарын температур 1.25° C нэмэгдэж
- Жилийн нийлбэр хур тунадас 5.0 мм багасаж,
- Нийт малын тоо 2.6 дахин ихсэж,
- Янзаны тоо 10.9 дахин нэмэгдсэн байна.

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ГАЗАР ТАРИАЛАНГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ БА ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМ

- Хөрсний элэгдэл эцэсдэл хэвийн хэмжээгээс 7-25 дахин нэмэгдэж, ялгаагүйн агууламж 37-52% буурсан үрэмт шалхийн нэгэн саргалт хангалтгүй,
- Уршил – буудай дэлгэсэн тариалан давамгайлж, салзэний эргэц богино байгаагаас хөрсний үржил шим буурч байна.
- Хөрсний үржил шим буурч, бүтэц өөрчлөгдөж, хөрсний элэгдэл, цөлөмж ивц эрчимжсэн,
- Хөрсний гүнэй чийг багассан
- Зарим таримал, сэрлүүдийн параметр төсөрхөж болсон.
- Нутагласан таримал сортын дотоодын үр үйлдвэрлэл хангалтгүй, эсвэл байгуулалт муутай,
- Өвөн, эртны тархалт нэмэгдсэн,
- Ургамал хангалуух бодисын хэрэглээ нэмэгдсэн

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

УРГАМЛЫН ГОЛЛОХ ӨВЧИН чанар, ургацын алдагдал, %

Төмс, цочир ногоо	Буудай	Улаас, явзган	Түлээний таримал	Тосны
Төмсний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Буудайн өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Улаасны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Түлээний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Тосны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.

3. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

Газар тариалан ба хөрс

Хүний нэг	Тариалангийн эзэн талбай, га	Ашигласан талбай, га	Ашигласны эзлэхүйц, %	Ашигласны өртөг	Тариалангийн эзэн талбай, га	Ашигласан талбай, га	Ашигласны эзлэхүйц, %	Ашигласны өртөг
Төмс	12120	59114	25285	30.7	Салзан	32975	32824	99.4
Ханга	12816	4408	8570	66.4	Төмс	32183	18888	58.7
Мүүн	12081	2252	14481	82.4	Дархан-Уул	4161	3182	76.5
Баян	18175	10411	7542	23.8	Өвөрхангай	11281	6268	55.6
Говь	276	276	0	0	Орхон	901	888	98.5
Улаан сум	128588	78152	58756	51.9	Нийт дүн	38128	38146	100.0

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

БОХИРДУУЛАГЧ

Хими (хүнд метал, бусад), Биологи, (өвчин үүсгэгч бичил биетэн, бусад), Бусад хөг хаягдал... гэх мэт

Дэлхийн хүн ам асар хурдацтай өсөж байгаагийн хэрээр эрүүл, аюулгүй, шим тэжээлтэй хөрсний хангамжийн бутаагдал буюу "болд алсгэвэл" мөн хэлцээгээр нэрвэгдэж байна.

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ТАРИМАЛД ХӨНӨӨЛ УЧРУУЛДАГ ШАВЬЖ, чанар, ургацын алдагдал, %

Төмс, цочир ногоо	Буудай	Улаас, явзган	Түлээний таримал	Тосны
Төмсний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Буудайн өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Улаасны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Түлээний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Тосны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ХҮНСНИЙ ХАНГАМЖ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛД НӨЛӨӨЛЖ БҮЙ ТУЛГАМДСАН ЗАРИМ АСУУДЛУУДААС...

4. ХӨРСНИЙ БОХИРДОЛ-ХҮНС АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

ОЙ, МОДЛОГ УРГАМАЛ, ЖИМС-ЖИМСГЭНИЙ ЗОНХИЛОХ ХӨНӨӨЛТ ШАВЬЖ чанар, ургацын алдагдал, %

Төмс, цочир ногоо	Буудай	Улаас, явзган	Түлээний таримал	Тосны
Төмсний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Буудайн өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Улаасны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Түлээний өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.	Тосны өвчин 100% бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай. 100% өвчин бүрэн тархалттай.

БЭЛЧЭЭРИЙН ХӨНӨӨЛТ ЦАРЦАА

чанар, ургамал аргаар, %

Монгол улсын хөнгөлтийн потенциал 1.68 тэр. т, 4.0 тэр. т агаарын CO2-ийг, 31 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг. Хөнгөлтийн потенциал 40 жилийн туршийд байдаг.

- Манай улсын Бэлчээний Арга, Ургамал, Сүүлчийн Хөнгөлтийн Аргаар хөнгөлтийн зориулалттай.
- Тухайн арга нь хөнгөлтийн потенциалтай, 1181, 1074 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг.
- Сүүлчийн хөнгөлтийн арга нь хөнгөлтийн потенциалтай, 1074 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг.

ХӨНӨӨЛТ МЭРЭГЧ

Улаанбаатар хот, 14 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг. Хөнгөлтийн потенциал 40 жилийн туршийд байдаг.

Баян-Өлгий нутаг, 11 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг. Хөнгөлтийн потенциал 40 жилийн туршийд байдаг.

2022 онд 11 тэр. т агаарын CO2-ийг тус тус нь хөнгөлж чаддаг. Хөнгөлтийн потенциал 40 жилийн туршийд байдаг.

ДЭЛГИЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

Healthy plants infographic with 6 categories: 1. Green roofs, 2. Vertical gardens, 3. Community gardens, 4. Green walls, 5. Urban forests, 6. Green facades.

ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБЭЙН ХОГ

УРГАМАЛ

чанар, ургамал аргаар, %

ХӨНӨӨЛТ ОРГАНИЗМАЛ ТЭМЦ

УРГАМАЛ ХАМГААЛАХ ХЭМГИЙН АРГА БУДУУЛГАЙН ХЭРЭГЭЛЭЭ...

ИННОВАЦИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН

УРГАМАЛ ХАМГААЛАХЫН БЭДМЭГЭЭД

Хөнгөлтийн аргаар хөнгөлтийн потенциалтай

Гоц хөнгөлт хог ургамал

Информацион текст хөнгөлтийн аргаар хөнгөлтийн потенциалтай.

ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБЭЙН "ЭРСНИЙ" ДЭЛГИЙН ПЛАНЫН ТӨЛӨӨД

Аймаг	Төрийн захиргаа	Урсгалын зардал (млн.төг)	Төрийн захиргааны төрөл																	
			Хөнгөлтийн арга	Ургамал арга	Хөнгөлтийн арга	Ургамал арга	Хөнгөлтийн арга	Ургамал арга	Хөнгөлтийн арга	Ургамал арга										
Ховд	1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Ховд	2	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Ховд	3	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Ховд	4	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

ИННОВАЦИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН

Шинэ технологийн аргаар хөнгөлтийн потенциалтай

ИННОВАЦИЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮН:
ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБЫГ ХАМГААЛАХ ОЙН
ЗУРВАСЫН ТЕХНОЛОГИ
2018-2022

АЛСЫН ХАРАА 2050
ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

Алсын хараа 2050.
Зорилт 2.5. Амьдралын хэрэгцээг хангасан эрүүл, ая тухтай, таатай орныг бүрдүүлж баталгаат хангасар хөгжих.

Шинэ сэргэлтийн бодлого Зорилт 4.4.Эдийн засгийн бүсчилсэн хөгжлийн бодлогод тулгуурлан мал аж ахуй газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн тогтвортой өсөлтийг дэмжиж, хүнсний дотоодын хэрэгцээг ханган, экспортын хувь хэмжээг нэмэгдүүлнэ.

Хүнсний хангамж аюулгүй байдал ЗГ-ын тогтоол

ШУТ-ийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, Цөм технологийн жагсаалт, ЗГ-ын тогтоол, 2019.368

Тэргүүлэх чиглэл: Хөдөө аж ахуйн үрчимжлэлтэй тэргүүлэх чиглэлийн зурванд:

1. Мал аж ахуйн үрчимжлэлтэй, ямар ч хэмжээг нэмэгдүүлэх технологи
2. Хөдөө аж ахуйн гэрэлтэй түүхийг эд бэлтгэснээр экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх технологи
3. Биотехнологи/ Үйлдвэрлэлийн технологи

5. Дүгнэлт

Эрүүл хөрс- Эрүүл хүнс- Эрүүл хүн

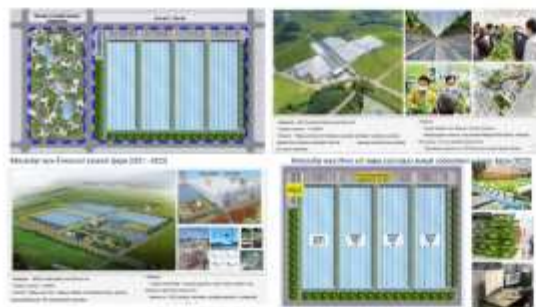
- Хөрсний элэгдэл, доройтол, бохирдол маш олон хэлбэрээр илэрдэг учраас үүнээс ангижрах цор ганц арга бол хамтын ажиллагаагаа эрчимжүүлж, найдвартай шинжлэх ухаанч нотолгоог цуглуулах шаардлагатай.
- Хүний үйл ажиллагаанаас шалтгаалах доройтол, бохирдлыг багасгахад тогтвортой бодлого, байнгын судалгаа, тасралтгүй менежмент хэрэгтэй.

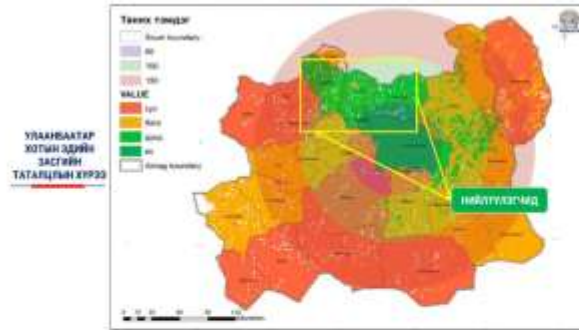

6. САНАЛ:

1. Урсгалыг хэмжээт эргэлтээс хангалзах хөрсний үржэлт даан сайжруулж, ургамлын өсөлтийг дэмжих нямортой орлого болгохтой, судалгааны үр дүндээр багалангаасан инновацийн бүтээгдэхүүн, орлого бодлоо, үргэлжт хангалзах бодлого зорилгог нэмэгдүүлэх, мал аж ахуйн өрчимжлэлтэй дэмжих үржүүлэх, "Ферматрын гэрээгээр" Урсгалыг хангалзах багалангаат-ын болон бөрсний үйлдвэрлэл, технологийн шинэчлэлт, фермуудтайг дэмжснээр тэдгээс 100 хувь ашиг хэрэгтэй байна жишээг төсөлдөхөд хэрэгтэй бүтээгдэхүүн, эрүүл, чамартай, орлого хурдан хөгжих, мал аж ахуйн өрчимжлэлтэй байдал, хүний эрүүл амьдрал, сөрөг нөлөөгүй бэлтгэлийн аргуудыг нэвтрүүлэх, газартай үржлийн үржлийн үйлдвэрлэл өндөр ашигтай болгох юм.
2. Хөрс болон хүнсний бүтээгдэхүүн, төсөлд, бөрсний үйлдвэрлэл, чамарын судалгааг тусгаж авна.
3. Тарваганын системд бүтээгдэхүүн болон өргөн нэрвэр тусгагчт үржлийг оруулах, цэвэр урсгалыг багасгах, өргөн бөрсний үйлдвэрлэл хэмжээг нэмэгдүүлэх замаар 3-5 саягад ЭТС-ийг нэвтрүүлэх.
4. Тарваганд тэг олдвөрүүлэлийн өсөх хувьд үе шаттайгаар 100% хүрэх.
5. Хүнчилж тарваганын төсөлдөхөд бодол эр өрчимжлэлтэй үржлийн тусгагч тарваганын тусгай зөвшөөрлийг багасгах, хангалуулах.
6. Бэлтгэлийн даан, мөнх сэрэлт, малын тусгагчид ашиглах.

ТАРНАЛАНГИЙН ТАЛБАН ҮРГАЦЫН 2021 ОНЫ МЭДЭЭЛЭЛ

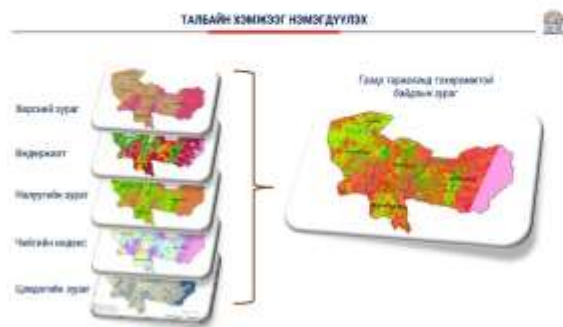
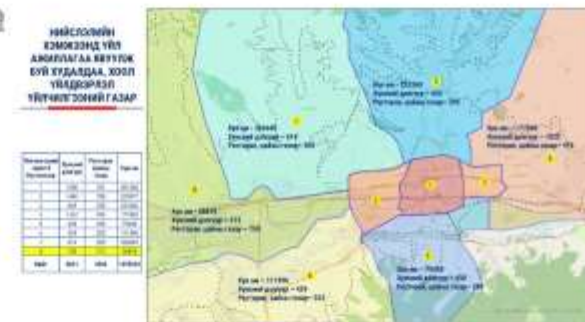
Сүхий нэр	Эцэс буйгагч төлөвлөгөөний талбай	Эцэс буйгагч үргэлжлэх талбай	Төлөө	Хүрээний өртөг	Дүнгийн бүтээгдээл
Батсүхээр	4113,6778	46787,808	3368	3019,182	3138,43
Батмөнхсүх	6601,792	51721,137	4893,3	448,543	2384,37
Төрүүр	7312,82	10481,42	818	820,25	3700,78
Жигжидт	18605,97	20211,3	21802	3482,25	36358,88
Сүхээр	13489,318	44823,86	3482,7	825,58	1823,62
Нийт	38291,3638	438187,881	97315,20	9,884,38	47,381,87

107,958.34 тн

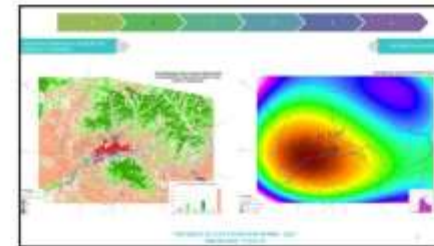
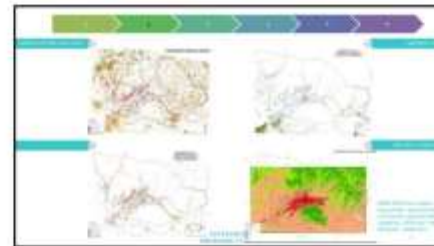
НӨӨД ТАЛБАЙГААС ГАРГАСАН ҮРДЧИЛСАН ТӨСӨӨ

Сүхий нэр	Эцэс буйгагч төлөвлөгөөний талбай	Цэцэг буйгагч үргэлжлэх талбай	Төрөлжилт, төсвөрчлөлтийн өртөг	Нөхцөл байдлын өртөг	Төлөөний өртөг	Төлөөний өртөг	Хүрээний өртөг
Батсүхээр	4113,6778	46787,828	38208,7	573145,5	1209,13	4668,61	5532,99
Батмөнхсүх	6601,792	52121,137	19768,43	286406,45	940,53	4639,56	1229,55
Төрүүр	7312,82	10481,42	38208,31	452879,68	2271,52	11874,48	1340,94
Жигжидт	18605,97	20211,3	78225,47	1057881,08	57883,86	115603,18	1600,91
Сүхээр	13489,318	44823,86	74491,21	247399,68	413,92	3667,87	1340,94
Нийт	88292,37	434197,84	178199,22	3,827,888,38	62516,84	141,878,76	14,498,33

155541.10 тн

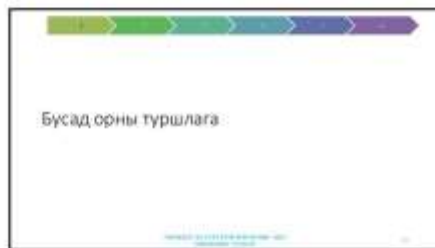

Year	Population (thousands)	Urban population (thousands)	Rural population (thousands)
2020	1,500,000	1,200,000	300,000
2021	1,550,000	1,250,000	300,000
2022	1,600,000	1,300,000	300,000
2023	1,650,000	1,350,000	300,000
2024	1,700,000	1,400,000	300,000
2025	1,750,000	1,450,000	300,000
2026	1,800,000	1,500,000	300,000
2027	1,850,000	1,550,000	300,000
2028	1,900,000	1,600,000	300,000
2029	1,950,000	1,650,000	300,000

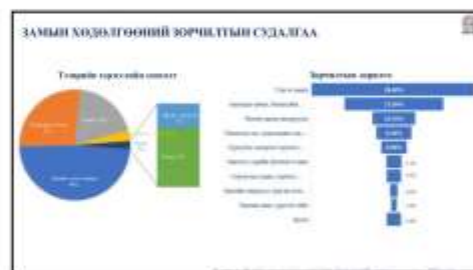
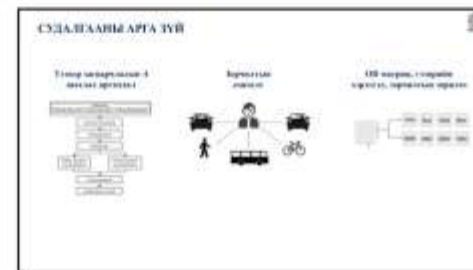
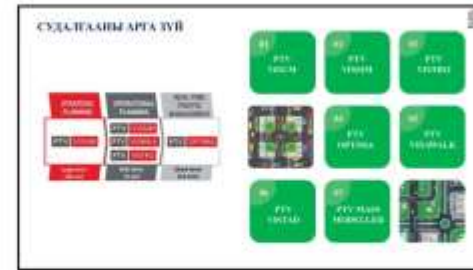

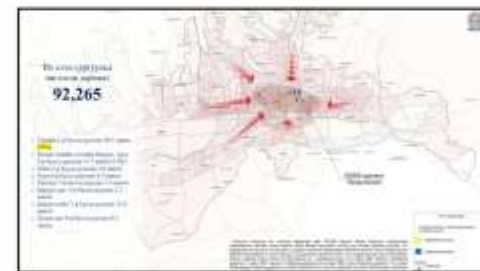
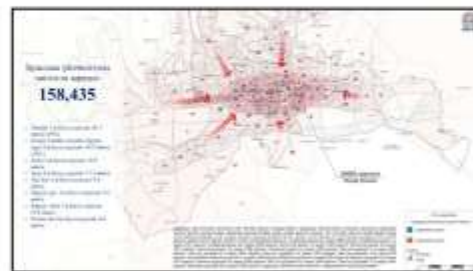
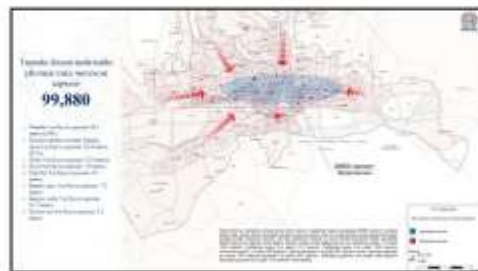
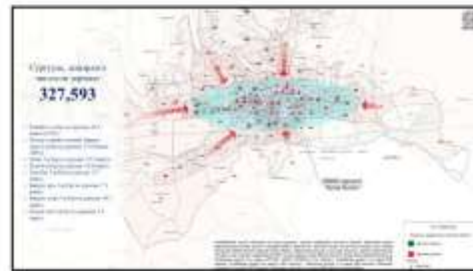
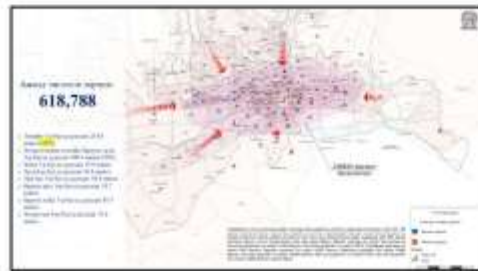

4/27/2023

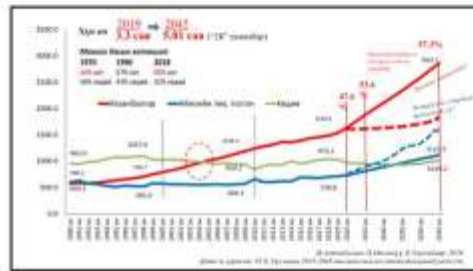

4/27/2023

Хотын хүн амын ангилал, зэрэглэл, чиг үүргийн судалгааны төвийн

Хүний амьдралын ангилал, зэрэглэл, чиг үүргийн судалгаа 2022

- Д.Ганзориг (2008), “МОНГО-ийн хотын амьдрал”
- М.Батбаяр (2010), “МОНГО-ийн хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, А.Батбаяр (2019), “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, Х.Батбаяр (2020), “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, С.Батбаяр, 2020, “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, Т.Батбаяр (2022), “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, С.Батбаяр, 2020, “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, Т.Батбаяр (2022), “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, С.Батбаяр, 2020, “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, Т.Батбаяр (2022), “Хотын амьдрал”
- М.Батбаяр, С.Батбаяр, 2020, “Хотын амьдрал”

- Хотын амьдралын ангилал
- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг
- Хотын амьдралын ангилал
- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг

Хотын зэрэглэл, чиг үүрэг (Дэвсгэрлэг байсан санал)

Хотын зэрэглэл, чиг үүрэг (Дэвсгэрлэг байсан санал)

- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг
- Хотын амьдралын ангилал
- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг

Хотын зэрэглэл, чиг үүрэг (Дэвсгэрлэг байсан санал)

Хотын зэрэглэл, чиг үүрэг (Дэвсгэрлэг байсан санал)

- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг
- Хотын амьдралын ангилал
- Хотын зэрэглэл
- Хотын чиг үүрэг

Олон улсын туршилага

Олон улсын туршилага

- Олон улсын туршилага
- Олон улсын туршилага
- Олон улсын туршилага
- Олон улсын туршилага
- Олон улсын туршилага

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа
- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа
- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа
- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа
- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа

Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

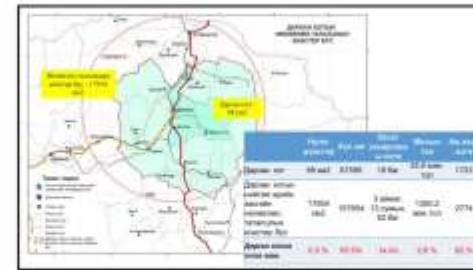
Хотын зэрэглэл, статусын тогтолцоо, гол үзэл санаа

- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа
- Хотын зэрэглэл
- Хотын статусын тогтолцоо
- Хотын гол үзэл санаа

Судалгааны үр дүн

Урсгал	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн
Урсгал	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн
Урсгал	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн
Урсгал	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн
Урсгал	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн	Хүний ажиллагааны үр дүн

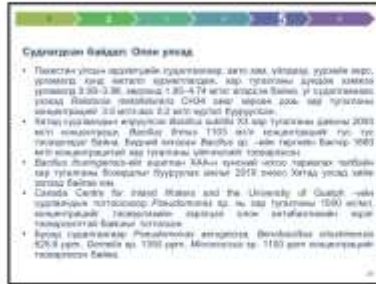

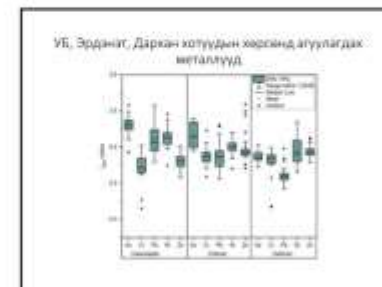
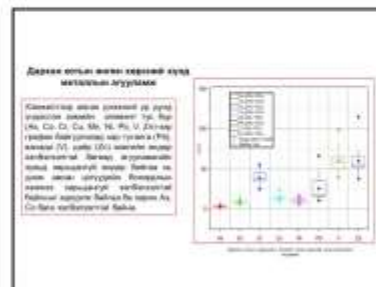
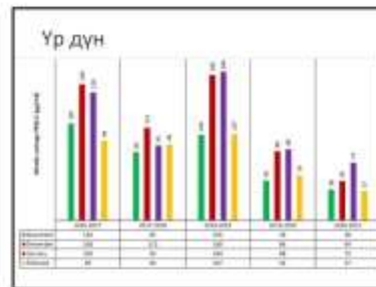
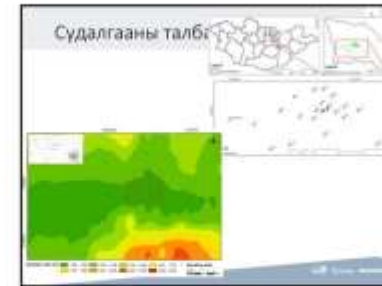
- Санал, зөвлөмж, хамтын ажиллагаа**
- Улаанбаатар хотын нийгэм, эдийн засгийн нөлөөлөл-сэтгэлцэн кластер бүрчлэлийг тодорхойлж, түүнийг дагасан дэд суурьшил, тээвэр-логистикийн төв, байршлуудыг тодорхойлох
 - Автозамын төлөвлөлт
 - Түүрхийн савруулмад чиглэсэн
 - Төрийн хяналт, дэд суурьшил төв, хөгжсөн төвүүдийг дэмжих
 - Эдийн засгийн тусгай бүсийг хэд хэдэн байранд төлөвлөж, гэгдээ хотын дагуур бүсэд
 - Шилэнх ирж байгаа иргэдэд байршил сонголтуудыг олгох.

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА

- Дүгнэлт**
- Дэд бүтэц, иргэдэд төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг.
 - Нүүр суурьшил хөгжлийн төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг.
 - Хөгжсөн бүтэц бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг, төлөвлөж төлөвлөж бүтээх үүрэг.

• Хэт суурин ногоон байгууламжийн төлөвт нь эртний амрах, чөлөөт цагаа эрүүл, аюулгүй, өнгөр өрчид амдрах нөхцөлийг эзэлсэн архитектур төлөвлөлтийн нийцэл бичигд эл хурд нөөцөл нөсөн байгууламжийн талбайн хэмжээг үндсэн нийт цэвэрлэгүүтх цэвэрлэгатай талбайн хэмжээг тооцож гаргадаг.

Стандартын шаардлага 1 тн хурд хур амгуй дотор төлөвлөгөөд тооцогддог:

- хотын талбайн талбайн арга дэвтэрийн 50%
- хүн ам сууралсан бүсийн 55-58%
- өрсө суурин хэрэглээг 65-70%
- үйлдвэрийн дийлэнх хурд дэвтэрийн 15% - нээ баталгуй хэсгийг ногоон байгууламж эзэлж байхад ажсан байдаг.

• Хөрөнө санхүүгийн амарчдэмд байдлыг нэлээдхэн эртин ногоон байгууламжийн ариунд, усанга, хангалуун талбайг жил бүрийн сэрүлжүүлж арга хэмжээг бүрэн тусгаж чадаггүй өрсөдөд нэлээдхэн өдөө 1 хурд 5.1 м2 буюу 670 га талбай ногоон байгууламж өртөөд байх нь суурийн хангалуун эмжэ өртөөд хотын аргад амьдрах амьдрал байгаа өртөөд хэрүүлнэ. Улаанбаатар хотын ногоон байгууламж, цэвэрлэгөө талбай нь хүн амны хүндрөгөөд хангаж агар үлдэн амьдрал төлөвт нөлөөллийг бүрэлдэж чөлөөгүй, нэртэй байхад амьдрах хэмжээг хүрэн байна.

Ногоон байгууламжийн үзүүлэлт (2016-2022 он)

203 га талбайга 30 туйлаар 118717 га мэд, сөнү үргэлж байна.

Хүүдлийн өртөөдөд хурдтай өртөөдөд өртөөд байна

- 2020 онд байхад Улаанбаатар хотын хүүдлийн өртөөдөд хурдтай өртөөд байна 31.0 га талбайтай.
- Улаанбаатар хотын хүүдлийн өртөөдөд хурдтай өртөөдөд хурдтай өртөөд байна.

Нийслэлийн ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөд ашигласан хурдтай өртөөд /2018 он/

Ногоон байгууламжийн өртөөдөд

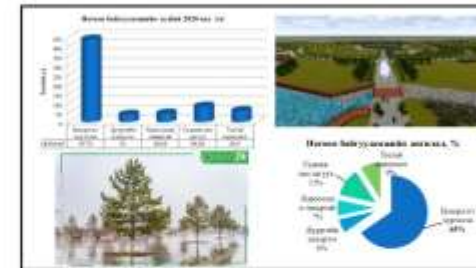
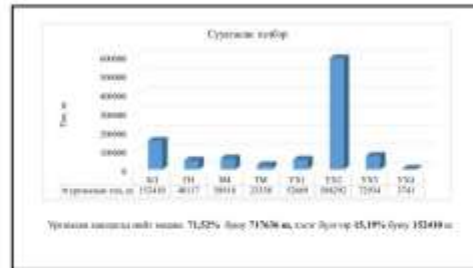
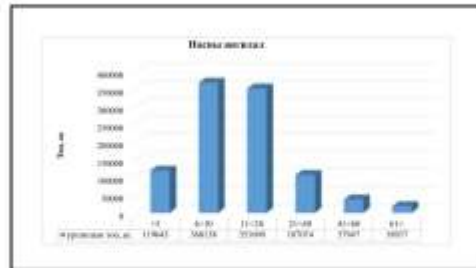
- Нийслэлийн өртөөдөд
 - Цэвэрлэг өртөөдөд
 - Цэвэрлэг
 - Гудамжны өртөөдөд
 - Жилийн өртөөдөд (0.2-0.4)
 - Цурагч өртөөдөд
- Хангалуун өртөөдөд
 - Сэрүүл
 - Цэвэрлэг
 - Амьдрах
 - Салын байгууламж
 - Нийслэлийн өртөөдөд
 - Хурдтай өртөөд
 - Өрсө суурин өртөөдөд
- Урттай өртөөдөд
 - Өртөөдөд өртөөдөд
 - Амьдрах өртөөдөд
 - Гудамж хурдтай өртөөдөд
 - Урттай өртөөдөд өртөөдөд
 - Амьдрах өртөөдөд
 - Төмөр замын өртөөдөд өртөөдөд
 - Өртөөдөд өртөөдөд
 - Цэвэрлэг байгууламж

Нийслэлийн ногоон байгууламжийн өртөөдөд хурдтай өртөөдөд

Өртөөдөд	СЭ	ӨС	ӨД	ӨТ	ӨӨ	ӨӨ	ӨӨ
Өртөөдөд	1760	1864					36.0%
Өртөөдөд	9170	1307	1	3612	661		1.5%
Өртөөдөд	3070	364	1738	1811	3612	4800	11.6%
Өртөөдөд	1110	761	1361	761	1364	1364	1.5%
Өртөөдөд	2114	2056	2917	2107	2839	1246	28.4%
Өртөөдөд	8910	1076	1866	2110	2617	7610	18.0%

4/27/2023

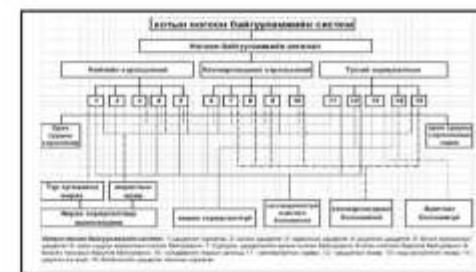
Хотын өргөлтийн төсөв, хотын байгууллагын үзэмжтэй өргөлтийн төсөв

Төсөвтэй төсөв гэдэг нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв бөгөөд хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг. Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг.

- Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг.
- Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг.
- Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг.
- Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв нь хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв гэж нэрлэдэг.

ХУУЛЬ, ЗӨХ ТҮВИЙН ОРШИН

- Монгол Улсын Түүхийн ууль
- Хот байгууллагын тухай
- Байгууллын тухай
- Хот, суурин газрыг дотоо мөнгөтэй тухай тухай
- Монгол Улсын төртөөтэй хотын байгууллагын тухай баримтлал - 2020
- Ногоон мөнгөний бодлого
- Хот тосгоны төлөвлөгөө, баримтлалын нөхцөл ба дүрэм (2015, 21-03-04)
- Дэлхийн хотын тухай байгуул, үр төрөг, ардчил (MNS 6280-2014)
- Хот байгууллагын мөнгөний хөрөнгийн тухай тухай (MNS 6736-2018)

Төсвийн төсөв, орлого, сурталч

Төсөв

Хотын төсвийн төсөв нь хотын төсвийн төсөв гэж нэрлэдэг. Хотын төсвийн төсөв нь хотын төсвийн төсөв гэж нэрлэдэг.

Орлого

Хотын орлого нь хотын орлого гэж нэрлэдэг. Хотын орлого нь хотын орлого гэж нэрлэдэг.

Сурталч

Хотын сурталч нь хотын сурталч гэж нэрлэдэг. Хотын сурталч нь хотын сурталч гэж нэрлэдэг.

Хотын төсвийн төсөв, орлого, сурталч

Хотын төсвийн төсөв нь хотын төсвийн төсөв гэж нэрлэдэг. Хотын төсвийн төсөв нь хотын төсвийн төсөв гэж нэрлэдэг.

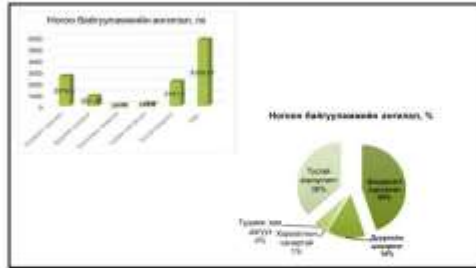
Хотын орлого нь хотын орлого гэж нэрлэдэг. Хотын орлого нь хотын орлого гэж нэрлэдэг.

Хотын сурталч нь хотын сурталч гэж нэрлэдэг. Хотын сурталч нь хотын сурталч гэж нэрлэдэг.

2019-2020 оны хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв

№	Өрх	Хотын төсөв	Хотын байгууллагын өргөлтийн төсөв	Нийслэл төсөв
1	2019	2311.8	9	670.0
2	2020	1421	19	211.0
3	2020	1848	20	2230.0
4	2020	1876	30	4734.0
5	2040	1691.8	38	5706.0

Хотын төсвийн төсөв, орлого, сурталч

Дүгнэлт

1. Монгол Улсын хүн амын эдийн засаг \sim 42.8% нь орчин суурь бүий Улаанбаатар хотын гурван аймаг ашигдалын орчин нэгдүгээр Улаанбаатар хот, хоёр орчин бийгүй нийслэлийн орон байршил агуу хөгжилтэй. Хотын ус, агаар, орчин байгуулам, нэрвэл ажлаар эдийн засаг нь хотын орчин суурьтай зургаан хоёрдугаар орчин ашигдал суурь нийслэлтэй зөвхөөн бий өмнөгийн нийслэл байдал хотын байдал, орчин төлөвтэй байдал хөгжилтэй зургаан хөгжилтэй байна.

2. Хотын төлөв байгуулам, ашигдалын төлөвтийг УБТ-2040 нь хотын орчин нэг, хоёр түрэг, өмнөгийн гурван бүсийн биеийн орчин төлөвтийн байдал, өмнө УБТ-2018/2030 -г хөгжилтэй ариг өмнөгийн гурван төлөвтийн хөгжилтэй байр нийслэлтэй, хөгжилтэй ариг өмнөгийн биеийн орчин, ариг, хөгжилтэй байдал төлөвтийн төлөвтийн байдал.

3. 2040 оны түрэгт Улаанбаатар хотын төлөв байгууламтай төлөвтийн үе нийслэл ариг өмнөгийн хөгжилтэй гурван 3 хуви 55 м² нийслэл төлөвтийн өмнөгийн төлөвтийн төлөвтийн үе нийслэл хөгжилтэй нь түрэг байна.

НИГЭМНИЙ ЭХЭМЭЛЭЙН НИЙСЭМ БАГУУЛАХЫН ХАМГААГЧИЙН ШАЛГАЛТЫН ТЭГШЭЭН ДҮМ

Мэргэжил: Дотср О.Н.М.Батбаяр
Дотср О.Н.О.Батбаяр
Мэргэжилч: К.Батбаяр

“ЭКОЛОГИТ БАГУУЛУУН БҮН ЦӨРӨН”-ИЙГ
Хөгжлийн төлөвлөгөөнд оруулах

АГУУЛГА

- Судалгааны ажлын үндэсдэл
- Судалгааны ажлын зорилго, зорилт
- Судалгааны ажлын арга зүй, материал
- Судалгааны ажлын үр дүн
- Судалгааны ажлын дүгнэлт
- Дамд хэрэгжүүлэх арга замыг

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮНДЭСДЭЛ

Нийслэлийн нэгэвч байгууламанд дэргэд буй өндөг ургамалын үрлийн бүрхэл, гэдгэрийн ургамалын хэвнэ байдлын судалгааг Улаанбаатар хотын хэмжээнд дүн нийт нэгдсэн 23 хэвнэ хууд дараагийн ангилалд бүртгэгдсэн байдаг байна.

Нийслэлийн нэгэвч байгууламанд судалгаа 2012 оноос хайгуур эхэлсэн байна.

Мэдээ ололт төлөлт, дараагийн төлөвлөгөө бүр хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

Мөн өмөр тусгай хамтатгав өмөр хэвнэ хэмээхээр хэрэглээний төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТ

Хотын хайгуур төлөвлөгөөнд өөрсөт байгууламанд хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

1. Хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.
2. Хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.
3. Тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН АРГА ЗҮЙ, МАТЕРИАЛ

Хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

1. Шүүрүүрхэн арга: Шүүрүүрхэн аргаг, хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.
2. Нэгэвч төлөвлөгөө арга: Хайгуур, өмөр хууд, хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.
3. Шүүрүүрхэн арга: Шүүрүүрхэн аргаг, хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН АРГА ЗҮЙ, МАТЕРИАЛ

Хамтатгав үндэстэй гэрээгээ тусгаарласан судалгааг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

1. Шүүрүүрхэн арга
2. Нэгэвч төлөвлөгөө арга
3. Шүүрүүрхэн арга
4. Шүүрүүрхэн арга
5. Шүүрүүрхэн арга
6. Шүүрүүрхэн арга

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН

Дотср О.Н.М.Батбаяр, Дотср О.Н.О.Батбаяр, Мэргэжилч К.Батбаяр

№	Түлээгч төлөвлөгөө	Бүтэц	Өмөр	Хэвнэ	Хэвнэ	Өмөр	Хэвнэ	Өмөр	Хэвнэ
1	Шүүрүүрхэн арга	30	40	7	10	0	0	0	0
2	Нэгэвч төлөвлөгөө арга	10	10	10	7	1	0	0	0
3	Шүүрүүрхэн арга	10	10	0	10	0	0	0	0
4	Шүүрүүрхэн арга	10	0	0	10	0	0	0	0
5	Шүүрүүрхэн арга	10	0	10	0	0	0	0	0
6	Шүүрүүрхэн арга	0	10	10	10	0	0	0	0
7	Шүүрүүрхэн арга	10	10	10	10	0	0	0	0

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН

Шүүрүүрхэн аргаг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН

Шүүрүүрхэн аргаг тусгаар хэрэглээний ажлын төлөвлөгөөнд оруулах шаардлагатай байна.

№	Түлээгч төлөвлөгөө	Бүтэц	Өмөр	Хэвнэ	Хэвнэ	Өмөр	Хэвнэ
1	Шүүрүүрхэн арга	1	100%	0	0	0	0
2	Нэгэвч төлөвлөгөө арга	0	0	0	0	0	0
3	Шүүрүүрхэн арга	1	100%	0	0	0	0
4	Шүүрүүрхэн арга	1	100%	0	0	0	0
5	Шүүрүүрхэн арга	1	100%	0	0	0	0

УЛААНБААТАР ЦЭНХЭР ДЭД БҮТЭЙН ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ

Н.Сүхбаатар
Улаанбаатар хотын төлөөлөгч

“УЛААНБААТАР ЦЭНХЭР ДЭД БҮТЭЙН ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ”

АГУУЛГА

1. Улаанбаатар хотын уур амьсгал, цаг агаарын байдал тухай
2. Улаанбаатар хотын усны хэрэгсэл, усны байдал, усны зардал
3. Урлаг, хотын төлөв

Уурамсгалын тойм

- Улаанбаатар хотын газар нутгийн 95 орчим хувь түүн голын сав газарт оршино.
- Харьцангуй өндөр үүсвэр хэрэглэдэг.
- Миллийн дундаж температур -1.3° C
- Миллийн нийлбэр хур тунадас 282.7 мм, дундаж нийлшилт 69%
- Нарны гялсуулалт 2765 цаг
- Ихэнхэн нийлбэр хур тунадасны 75-80% зуны улиралд оогот

Хотын бэсрэг (мэзэ) уур амьсгалд нөлөөлөх хүчин зүйлс

- Хотын дундуур урсах гол горхи, усан сан
- Тээврийн зэрэглэлийн хийдэлтэн, урсгалын хүрд
- Хотын хүн амын нягтшил
- Газар ашиглалт, барилгажилтын нейтрал г.м

Үерийн өнөөгийн аюулын болон ирээдүйн эрсдэлийн зураглал

- Ирээдүйд уур амьсгалын өөрчлөлтийн төсөвлөл болж хөнгөийн хамгийн их хур тунадасны эзэмээх нөхцөлтэй халбасгайгаар:
 - 2030 онд 12.5 %
 - 2050 онд 20.8%
 - 2080 онд 28.7% тус тус үерийн аюул нэмэгдэх эрсдэлтэй байна.

Туул голын бохирдол

- Төв цэвэрлэх байгууламжаас гэрн буй цэвэрлүүлсэн хаягдал ус стандартад нийцдэггүй байна.
- Борсооны ус зайлуулах дугам сувгаас хангалтгүйгээс хур борсоо орсон үед хотын гудамж талбай усанд ажиж хэрсний болон гүний ус боовдүүлж байна.

Шийдэл:

- Хангалтын чадваргүй байгууламж, үйлдвэрийн хаягдал усны ажилтын тогтоолыг бий болгох
- Насжилт өндөртэй агулам хоолойт шинэчлэлд илэны 57% иргэдийн доторын шинэчлэх төлөвлөлийг өгнөх
- Борсооны ус зайлуулах тухайд насноос авалт, хувианд хийд, бүхий борсооны ус үргэлжлүүлэх байгууламжийг ажилгах

Хот байгуулалтын хэлбэрүүд

- Хотын төвийн орон сууцны хороолол дотор барилга хоорондын хоосон талбай зургийг шинэчлэн зохион байгуулах
- Ажиллалтын шалдлага хангахгүй орон сууцны шинэчлэн барих
- Гэр хороололыг дахин өргөжүүлэх
- Гэр хороололын таламгийг өргөжүүлэх

Төлөөлөлтөнд тулгамдсан асуудал:

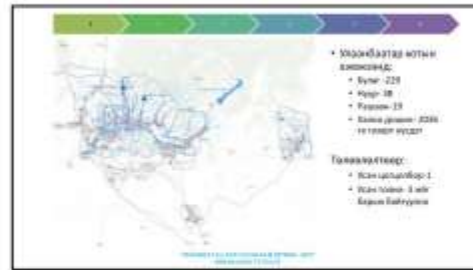
- Идэрхэн үүсвэр, голын ил сан газар зэрэг зурвасын буй орны хүнд ашигласангай нөхцөлд хот ажиргалтын хайр ашигласангай.
- Дэд бүтэцийн өргөжөл нь хүн амын өсөлтийг гүйцэтгэж байна.
- Хуримал буй орны боовдлол
- Орон сууцны барилга төлөөлөлийн тулгамдсан асуудал

Төлөөлөлийн бодлого:

- Хот төлөөлөлт, газар ажиллалтын бүтэц журмалтай болгох
- Ил сан газар төлөөлөлт сурталчлах
- Гэр хороолол руу хандсан арга хэмжээ
- Зурвасын босгийн өргөжүүлэлт
- Хотын дэд бүтэц, ажиргалт шилжүүлэх үйлчилгээ, хотын хам төлөөлөлт арга хэмжээ

- Голуудыг өргөжүүлэх
- Урсгалыг сайжруулах
- Усан тооноо байгуулах
- Ажиргалт зурвасын бус бий болгох

Бусад орны туршлага

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАРЬДАЛАА
ЗӨВЛӨГДӨХ ҮЙЛ ЯВИЦ

Хайлаасны өвчин дээр тусалт урьдчилан, эмчилгээ

Энгийн үржлийн системийн үндсэн зарчлуудыг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах.

Төрөл	Тайлбар	Хүнд	Тайлбар	Хүнд	Тайлбар	Хүнд
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Хайлаасны урьдчилан (Tetraneura nigribdominalis)

Энгийн үржлийн системийн үндсэн зарчлуудыг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах.

Энгийн үржлийн системийн үндсэн зарчлуудыг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах.

Ургамлын биеийн үржлийн системийн үндсэн зарчлуудыг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах.

Төрөл	Тайлбар	Хүнд	Тайлбар	Хүнд	Тайлбар	Хүнд
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Биеийн чанартай муутгай шалтгаан боддо (НОНЕУДЕ)

Энгийн үржлийн системийн үндсэн зарчлуудыг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах. Өвчинг үргэлж баримтлуулах.

1. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

2. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

3. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

4. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

5. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

6. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

7. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

8. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

9. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

10. Хөгжлийн үе (Хөгжлийн үе)

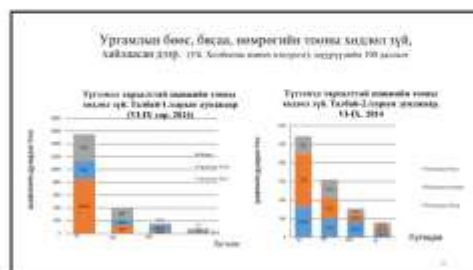

Аалт хэлбэртний ангийн 2 овгийн 5 зүйл хачиг
 Аалт хэлбэртний ангийн (Atracheata, Tetraneuridae, Eurytomidae)
 1. Гацуурны хамгааралт хачиг (Phloxiphysa vitifoliae)
 2. Шар аалт хачиг (McDowell хачиг) (Tetraneuridae vitifoliae)
 3. Хоёр голбоот загсийн шувууны хачиг (Tetraneuridae vitifoliae)
 4. Улаасны хамгааралт хачиг (Eurytomidae vitifoliae)
 5. Улаасны хамгааралт хачиг (Eurytomidae vitifoliae)

Ургамлын хачгийн (Atracheata, Tetraneuridae, Eurytomidae) тархалтын төлөв (2016-2022 он)

Хачгийн төрөл	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Гацуурны хамгааралт хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Шар аалт хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Хоёр голбоот загсийн шувууны хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Улаасны хамгааралт хачиг	1	2	3	4	5	6	7

Түүнийг тархалтын төлөвийн төлөв мэдэхгүй (2016-2022 он)

Түүнийг тархалтын төлөвийн төлөв мэдэхгүй (2016-2022 он)

Хачгийн төрөл	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Гацуурны хамгааралт хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Шар аалт хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Хоёр голбоот загсийн шувууны хачиг	1	2	3	4	5	6	7
Улаасны хамгааралт хачиг	1	2	3	4	5	6	7

Судалгааны ажлын зорилго, зорилт

- ХАА-н хаягдал биомассаас гарган авсан биовүүрсийг ашиглан хөрсний чанарыг сайжруулах, усмаар мэдэн ургалтыг дэмжихэд нөлөөлөх боломжийг үнэхлэх
 - Биовүүрс гарган авах
 - Тариаг авсан биовүүрээ зүйтэйгээр тарихад өмж, хөрсний чанарыг хэвийн сулдгах
 - Шинэний тариад нөлөөлөх боломжийг үнэхлэх

Материал, арга зүй (2)

Хөрс бэлтгэл

- Хөрсний хөрсний бүрэлдэхүүн:
 - Хар хөрс 40%
 - Хөх 30%
 - Ургас 10%
 - Салгалын хөрс 20%
- Тариагдан ургамал:
 - Шинэний үр (*Larix Laricina*)

Хөрсний чанарын 9 үзүүлэлт:

- чөйр, pH, өсөлийн амьжиргаа, нэгжлийн (NAN), шинэлийн амьжиргаа (CFC), усны тусгай бичиг (H2O), аминчид тариаг хөрсний (H2O) хөрсний, нитратын, фосфатын
- Тариагдан ургамал:
 - Орчин аймгийн Сүх дэвсгэр аймгийн Сүх дэвсгэр Мөст цэцэрлэгийн хөрс
 - 2022 оны 5 - 11 р сар үзүүлэлт

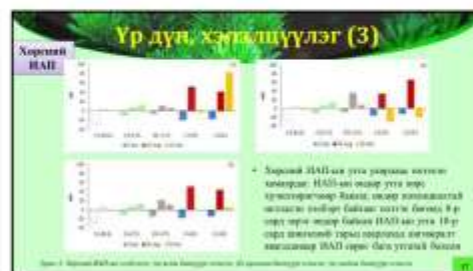
Материал, арга зүй (3)

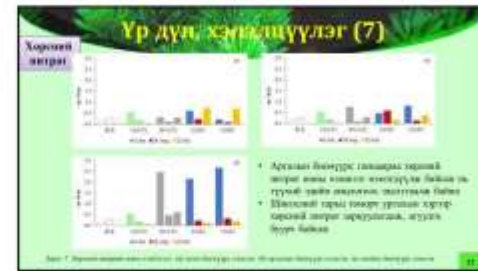
Биоректөр бэлтгэл

Урсгал	Хөрсний үзүүлэлт	Тариаг	Биовүүрсний үзүүлэлт
Н.А.	Хөрсний үзүүлэлт	Н.А.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт
В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт	В.С.С.Т.	Биовүүрсний үзүүлэлт

Тариагдалт ургалтын явц

- Тариагдалт Орчин аймгийн Мөст цэцэрлэгийн тариаг амьжиргааг үзүүлэх
- Хөрсний ГЭХ хөрсний
- Мөст тариаг ургалтын хөрсний-сүх үр өмж хэмээн
- Хөрсний үзүүлэлт 2 сар тутамд үр өмж үзүүлэх үр өмж үзүүлэх, хөрсний амьжиргааг үзүүлэх

Үр дүн хэмжээний үзүүлэлт (9)

Мэдийн үргэлжлэл

- Биомүүрэггүй хөрсэнд тарьсан хяналтын шинж мод дундаар 5.0 см илсдэг ургацтай бол
 - аргалийн биомүүрэггүй хөрсэнд дундаар 5.5-5.7 см илсдэг.
 - манай биомүүрэггүй хөрсэнд дундаар 3.6-3.8 см илсдэг.
 - манай биомүүрэггүй хөрсэнд дундаар 5.3-6.5 см илсдэг тус тус дрсэн байна.
- Манай биомүүрэг шингэсний тарьцанд зөргөтөр өсөж, хөрсний дэх биомүүрэгний агуулга ихсэх тусмаа нүүдлийн өндөр ургацтай хүргэсэн байна.
- Хөрсний эргүүл чанарын нөгөөд байгалийн хорс сийрэгжүүлэгч үйлдлийн уламжлал (Limboicso дэргэд) шинж манай хүдэжээд илсдэг гарч ирсэн.

Дүгнэлт

- Хөрсний хяналт, үр, үрлийн аргал, түлээний модноос 3 төрлийн биомүүрэгний уламжлалын аргаар 52-63%-ийн гарцтай гарсан байна.
- Биомүүрэг эдийн засгийн зохицуулалтын төлөвийн ИТХ-д өмнөхөд харьцангуй 50%-иар өсөж, хүчирхэгээр биолог болсон уламжлалын ИТХ-ын утга өсөж, улмаар хөрсний аргалын бүртгэлийн хэмжээ өсөжээ. Хөрсний өмнөх биомүүрэгний тунгуйн хэмжээ өсөжээд хөрсний чанар дараагаар сайжрах тус тусгай ажлаагаар. Биомүүрэгний тунгуйн хэмжээ өсөжээд хөрсний чанарын үзүүлэлтэд өөр өөрөөр өсөжээд байна.
- Хөрсний чанар сайжирснаар шингэсний тарьцанд зөргөтөр өсөж, 12-18%-иар өсөж өсөжээд байна.

Төгсгөл

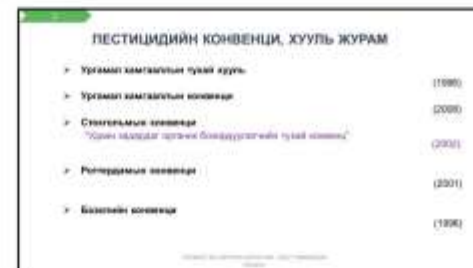
- Судалгааны үр дүнгээс Судалгааны Байгууллага, манай судалгааны газрын С. Жаргалсайдын зарчгалын хэмээн тус тусгай ажлаагаар.
- Туралтын зохицуулалтын төлөвийн үзүүлэлт Судалгааны Байгууллага, манай судалгааны газрын С. Жаргалсайдын зарчгалын хэмээн тус тусгай ажлаагаар.
- Биомүүрэг бүтээгч манай ХААНС-ийн ИТХ-ийн профессор К.Мөнхбат ахлагчтай “Биомүүрэгний судалгааны төв”-ийн байгууллага тус тусгай ажлаагаар.
- Хөрсний чанарын нөгөөд МУИС-ийн Орныг анхны судалгааны лабораторид хийж үзүүлэлтэй бичигч профессор О.Дорноговь ахлагчтай “Хөрсний буй орныг эрдсийн үзүүлэлт, манай хөрсний тус тусгай ажлаагаар” судалгааны байгууллага тус тусгай ажлаагаар.

НУБ-ын ангиллын дагуу пестицидийн бүтэцсэдүүий өнцөгтэй мэдээлэл

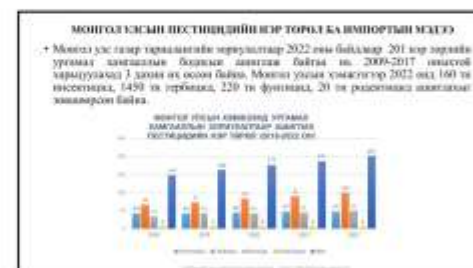
Харилцан ангилал	Шинэчлэлтэй ангилал	Хэрэгтэй ангилал	Түрэмгий ангилал	Химийн ангилал
I а	Нийслэл аймагтай	Мал хэрэглэ	3.1млн	Н Мал хэрэглэ
I б	Өвөрхангай аймагтай	Хортой	У.1млн	Н Хортой
II	Дундговь аймагтай	Хар хорттой		Н Хар хорттой
III	Баянхонгор аймагтай	Бэлтгэл ажиллагаа	Ц.1млн	Бэлтгэл ажиллагаа

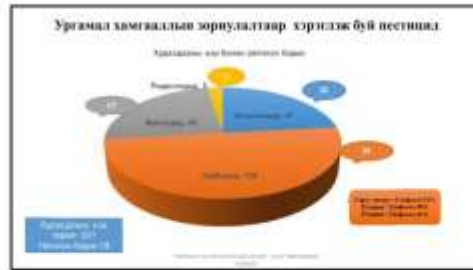

• 2000 оноос хойш жил бүр Байгаль орчин, Хүнэ мэрэг аж ахуйн сайд, Эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан тушаалтай "Ургамал хамгааллын аргаартай ажиллагаа болон пестицидийн ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх" Мал аюулгүй ажиллагаа, халдваргүйжилтийн аргаартай ажиллагаа болон пестицидийн ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх" Тусгай танинчлалын аргаартай ажиллагаа болон орчно бэлтгэл ажиллагаа, халдваргүйжилтийн аргаартай ажиллагаа болон орчно бэлтгэл ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх" Ажлын хэргийн ажлыг, нэрэгч устгалын ажиллагаа, халдваргүйжилтийн аргаартай ажиллагаа болон орчно бэлтгэл ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх" Бэлтгэл ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх.

• Химийн хэрэг болон ажиллагаа бүхий ажиллагаа, танинчлал, ажиллагаа, устгал, журам" (Байгаль орчин, ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх) Эрүүл мэндийн сайд, Орчно бэлтгэл ажиллагааны тухай хууль 2009 оны 2 дугаар сарын 03-ны 28/02/09 дугаар хамтарсан тушаал

• Химийн хэрэг болон ажиллагаа бүхий ажиллагаа, танинчлал, ажиллагаа, устгал, журам" (Байгаль орчин, ажиллагаа, харилцаа, харилцаа хэмээх) Эрүүл мэндийн сайд, Орчно бэлтгэл ажиллагааны тухай хууль 2009 оны 2 дугаар сарын 03-ны 28/02/09 дугаар хамтарсан тушаал

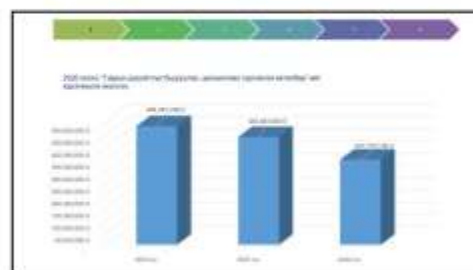
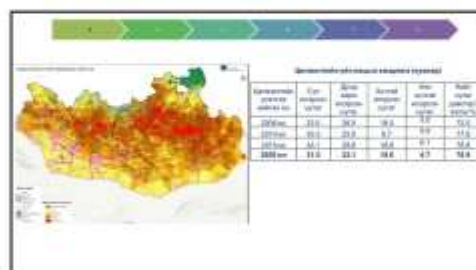
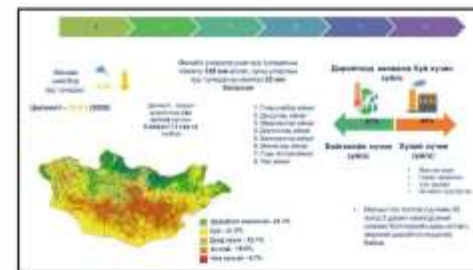
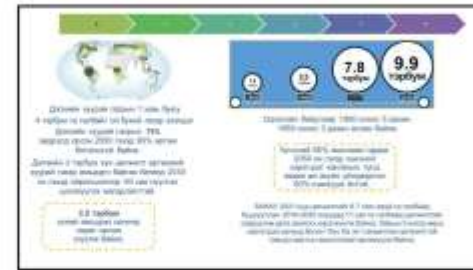
Пестицидийн үндэсний эрсдэлийг хөгжих зорилгоор хэрэгжүүлсэн шинжилгээний ухаан төхөөрөнгийн төсөл

- “Ургамалын өвчинийг өнөөдөр, сэрвэгтэй ургамалаар гаралтай бүтэцлэхийн чанар, яруу ижвэл үнэмлэх” төсөл (2006-2008)
- “Ургамалын өвчинийг үнэмлэхийн чанар, яруу ижвэл үнэмлэх” төсөл (2009-2011)
- “Ургамалын өвчинийг үнэмлэхийн чанар, яруу ижвэл үнэмлэх” төсөл (2012-2013)
- “Ургамалын өвчинийг үнэмлэхийн чанар, яруу ижвэл үнэмлэх” төсөл (2014-2015)
- “Ургамалын өвчинийг үнэмлэхийн чанар, яруу ижвэл үнэмлэх” төсөл (2016-2018)

ОЛОН УЛСЫН ТӨСӨЛ, ХӨТӨЛБӨРИЙН ХҮРЭЭНД:

- IFRC, GEF, Swiss Cross, Millennium International байгууллагын хамтран хэрэгжүүлж буй “Төг Ази, Кавказ, Зүүн Европын орнуудад явган зориулалтын органик бохирдлуулалч болон хуучирсан пестицидийн хэрэглээг зогсооход бэлтгэх” төслийн хүрээнд.
- Монгол улсын хэмжээнд хэрэглэнээс хасгасан үндэртэй пестицидийн тооллого хийгдсэн.
- Газар тариалангийн төв бүсийн МОНАЛТХН байрлалч нэрт “Урван задардаг” органик бохирдлуулалч болон хэрэглэнээс хасгасан пестицидийн талаар сургалт зохион байгуулсан.
- Беларус, Молдова, Македон улсад “Пестицидийн эрсдэлийн үнэмлэх”, “Пестицидийн хэр хэмнэл”, “Хэрэглэнээс хасгасан пестицидийн тооллого хийх”, “Пестицидийн сургалч бэлтгэх” ордмет сургалтанд 5 хүч хамруулсан.
- “Хэрэглэнээс хасгасан пестицидийн устгалын талаар” номыг англи хэлнээс орчуулан ХААШУ/Академийн, БОР, СУ/Пестицидийн холбооны цахим хуудсанд хэрэглэнээс хасгасан, хуучирсан пестицидийн талаар мэдлэг дээшлүүлэх, сурталчлах зорилгоор бичирүүлсэн.

ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙГ ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ

Түүхийн тээвэр
 75% нь тээврийн ажил үйлчилгээ, дотоодын болон гадаад зах зээлд ажил үйлчилгээ, өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг.

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙН ТӨЛ
 2022 онд өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

✓ Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. 4000 тн
 ✓ Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. 100 тн
 ✓ Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. 100 тн
 ✓ Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. 100 тн

“ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙН ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ”-НИЙ ХЭДЭГЭЭНИЙ ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ

Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙН ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

2020 онд өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

2021 онд өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

2022 онд өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙН ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ

Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

ЭКОЛОГИЙН ГЭРЭЭН ДЭЛГИЙН ӨНГӨРӨХ АЖАА ХИШГЭЭ

Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ
 Өндөр технологийн үйлдвэр, үйлдвэр, малтвартай байдаг. ӨНГӨРӨХ АЖААНЫ АШИГЛАЛ

АНХААРАЛ ХАНДУУСАНД БАЯРЛАЛАА

ЗӨВЛӨӨДӨХ ҮЙЛ ЯВЦ

БҮЛЭГДЭЛЭГ 100 - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР АНГААНЫ ХААГААР - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР

Бүлэг: 100
Хүний нөөц: 100
Төлөв: 100
Хугацаа: 100
Төсөв: 100

Хүний нөөц: 100
Төлөв: 100
Хугацаа: 100
Төсөв: 100

Мөнх	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Хүний нөөц	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Төлөв	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Хугацаа	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Төсөв	100	100	100	100	100	100	100	100	100

БҮЛЭГДЭЛЭГ 101 - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР АНГААНЫ ХААГААР - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР

Бүлэг: 101
Хүний нөөц: 101
Төлөв: 101
Хугацаа: 101
Төсөв: 101

Хүний нөөц: 101
Төлөв: 101
Хугацаа: 101
Төсөв: 101

Мөнх	101	101	101	101	101	101	101	101	101
Хүний нөөц	101	101	101	101	101	101	101	101	101
Төлөв	101	101	101	101	101	101	101	101	101
Хугацаа	101	101	101	101	101	101	101	101	101
Төсөв	101	101	101	101	101	101	101	101	101

БҮЛЭГДЭЛЭГ 102 - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР АНГААНЫ ХААГААР - ДУГАГАУНГААНЫ ХААГААР

Бүлэг: 102
Хүний нөөц: 102
Төлөв: 102
Хугацаа: 102
Төсөв: 102

Хүний нөөц: 102
Төлөв: 102
Хугацаа: 102
Төсөв: 102

Мөнх	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Хүний нөөц	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Төлөв	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Хугацаа	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Төсөв	102	102	102	102	102	102	102	102	102

Дугаарууд

Хүний нөөц

№	Хүний нөөц	АА	ББ	ДБ	СБ	НБ/ТБ
1	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
2	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
3	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
4	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
5	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
6	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
7	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
8	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
9	Хүний нөөц	100	100	100	100	100
10	Хүний нөөц	100	100	100	100	100

- Дугаарууд**
1. Дугааруудын тухай мэдээлэл...
 2. Дугааруудын тухай мэдээлэл...
 3. Дугааруудын тухай мэдээлэл...
 4. Дугааруудын тухай мэдээлэл...
 5. Дугааруудын тухай мэдээлэл...
 6. Дугааруудын тухай мэдээлэл...

ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБАЙН ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМНИЙ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ БА ХҮНСНИЙ ҮЙДЭВЭРЭЛЭНИЙГ НЭМЭГДҮҮГЭХ БОЛОМЖ

Нэгдсэн Д.14/ӨРГАЛОНГО, ӨТГЭ, Б.АВРС/АВРАМ, ӨТГЭ

“ОНГОЛЫН БА АСУУГАЙН ХҮҮНДЭМБЭР” 2021-2022 ОНЫ ӨРГӨЛӨНГӨ ҮЙЦЛЭЛТ
Хүн амын өсөлтийн асуудал ба шийдэл

АГУУЛГА

- 1. ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМНИЙ ТУХАЙ ОЙЛГОЛТ
- 2. МАНАЙ ОРНЫ ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБАЙН ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМНИЙ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ
- 3. БОРДОХ ХӨРСӨГСӨН ХҮНСНИЙ ҮЙДЭВЭРЭЛЭНИЙГ НЭМЭГДҮҮГЭХ БОЛОМЖ

ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Ургамал хөвийн ургац бүрдүүлэхийн тулд түүний амьдралд шаардлагатай ус, агаар, дулаан ба шим тэжээлийн бодисоор нэгэн зэрэг тасралтгүй хангах хөрсний чадварыг **хөрсний үржил шим** гэнэ.

Хөрсний үржил шим нь тухайн нутаг орны цаг уурын ноцол, газрын гадарга зэргээс хамааран харилцан адилгүй байдаг.

ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМНИЙ АНГИЛАЛ

- 1. БАЙГАЛИЙН ҮРЖИЛ ШИМ**
Тариаланд ашиглагдаагүй байгалийн унаган төрхөөрөө байгаа хөрсний чадмал юм.
- 2. ӨГӨӨЖИТ БУУЮУ ЗОХИОМОЛ ҮРЖИЛ ШИМ**
Хөрс боловсруулалт, услах, бордож зэрэг агротехникийн үйл ажиллагааны үр дүнд хувирч бий болсон хөрсний чадвар юм.

ҮРЖИЛ ШИМТЭЙ ХӨРС НЬ ДАРААХ ШИНЖ ЧАНАРУУДЫГ АГУУЛСАН БАЙНА. ҮҮНД:

- Ургамлын өсөлт хөгжилтэнд хангалттай шим тэжээлийн бодисыг агуулсан байна.
- Ургамал ургаход төвөрсөн дулааны ноцол бүрдсэн, шаардлагатай ус чөлөөт агуулсан.
- Ургамлын үндэсний системийн амьдралд би биолог биеийн амьдралд шаардлагатай агаарыг агуулсан.
- Хөрсний урьтын орчин савраар байх pH=6.5-7.3
- Ургамлын амьдралд хор хавийн учруулах зэргэ бүрэлдсэн хөрсний хөвийн найрлагад ороогүй байна.
- Тариалал үргэлжл, бактер, микотериалыг өсгүүлэх өвчнэ зэргийг агуулсангүй байна.
- Хөг ургамлаас бүрэн цэвэрлэгдсэн, тариалал үндэс чөлөөтэй ургах ноцолтой хангасан байна.

ХӨРС ҮРЖИЛ ШИМЭЭ АЛДАХ ШАЛТГААНУУД !!!!!

- ХӨРСНӨӨС АШИГЛАСАН ШИМ ТЭЖЭЭЛИЙН БОДИСОО ВУЦААЖ НӨХӨХ ХУУЛЬ
- ТАРИМАЛ СЭЛГЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬ
- ХҮЧИН ЗҮЙЛИЙН ХАМГИЙН БАГА, ХАМГИЙН ИХ БА ЗОХИСТОЙ ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬ
- УРГАМЛЫН АМЬДРАЛД ХҮЧИН ЗҮЙЛ БҮХЭН ОРЛОГДОШГҮЙ ТЭНЦҮҮ АЧ ХОЛБОГДОЛТОЙ БОЛСХ ТУХАЙ ХУУЛЬ

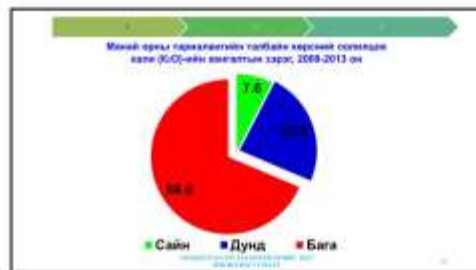
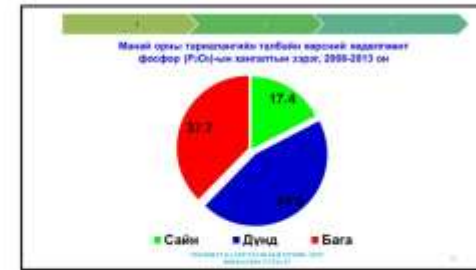
ХӨРСНИЙ НӨХӨН СЭРГЭЛТ

- 1 см урван өвөр уснаад 300-250 мм аллагдана.
- 1 гектар 1 см урван өвөр уснаад 100 м³, 100 м³ Р20Н, 3640 кг N2O аллагдана.
- Зөвхөн Бордлоод өсгөхүүрчлэн 0.30 кг амьтнын суу, 270 кг дахин тарваганын, 880 кг кг агаарт халаар нөлөөлдөг.

МАНАЙ ОРНЫ ТАРИАЛАНГИЙН ТАЛБАЙН ХӨРСНИЙ ҮРЖИЛ ШИМНИЙ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2008-2010 он	Задлаар талбай	575.4 мян га
2012-2013 он	Агаарсан талбай	347.1 мян га
Нийт		926.4 мян га
2008-2018 онд		
	15 аймаг	102 саяа
	1942 өм аяриу өмж, нэгд	15700 га далаа
2012-2013 онд		
	8 аймаг	65 саяа
	503 өм аяриу өмж, нэгд	9934 га далаа хамардаг

Монгол орны тариалангийн хөрөнгийг өсгөхийн ажилд

№	Судалгааг үргэлжлүүлсэн жил	Хангалдаг төлбөр (тонн/га)	Тухайн ажилд зарцуулсан хөрөнгийн хувь		
			суп	дунд	хэцүү
1	Газрын Бодлогын гурвалжин (1992)	1206.4	58.9	28.3	12.8
2	НТЭСЭИ-ийн гурвалжин (2009-2013)	699.4	3.7	34.9	61.4

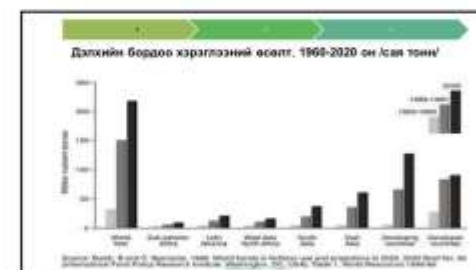
Газар тариалангийн үйлдвэрлэлд бордоог хэрэглэх үндсэн зорилго нь ХАА-н таримлын ургацыг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ хөрөнгийг үржил шимийн нөөцийг алдагдуулахгүй нөхөн сэргээж байх явдал юм.

Тариалангийн талбайн хөрөнгийг үржил шим, тэжээлийн бордсын тэнцвэрийг тогтвортой хадгалах үндэслэл нь ургалцаар хөрөнгөөс авч авсан тэжээлийн бордсыг бордоогоор тогтмол нөхөн өгч байх явдал байдаг. Иймээс хөрөнгийг үржил шим, таримлын тэжээлийн шаардлагад нийцүүлэн тухайн тарималд тухиромжтой бордооны тунг тодорхойлж, бордоог үр ашигтай хэрэглэх нь чухал эн хэлбэрдэлтэй юм.

Бордооны ач холбогдол

➢ Эрчимтэй газар тариаланг хөгжүүлэх
 XX зуунд ургац 50% нэмэгдсэн нь бордоо хэрэглэсний үр дүн мөн

➢ Хүн амын хүнсний хэрэгцээг хангах
 Дэлхийн хүн амын дөрвөн хэд дутмын нэг нь бордоо хэрэглэж нэмэгдсэн ургацаар хэрэглэж байна.

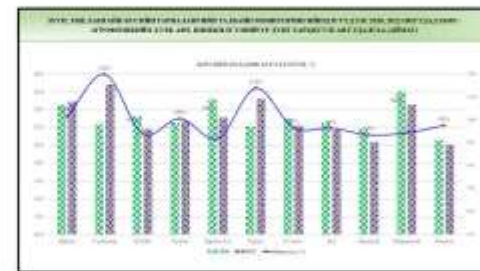
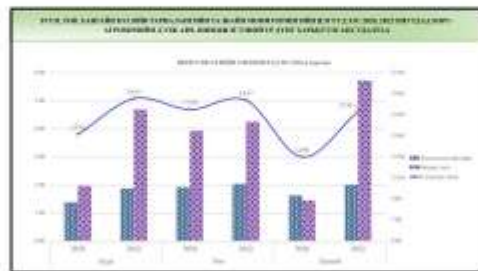
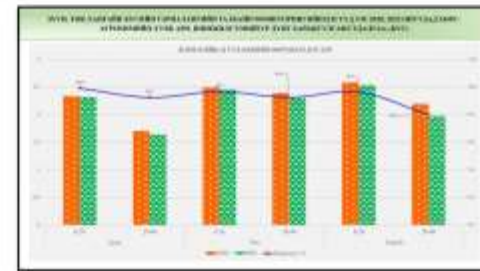
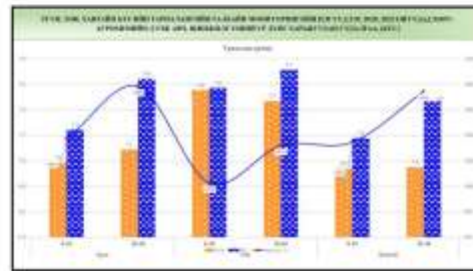
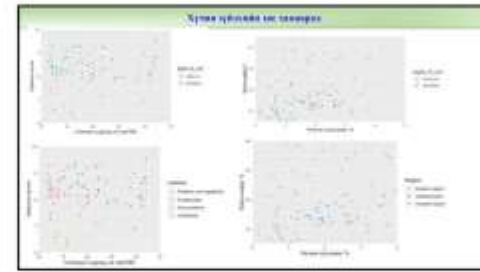
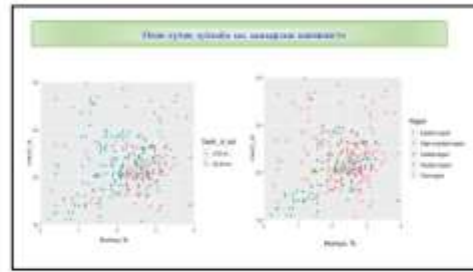
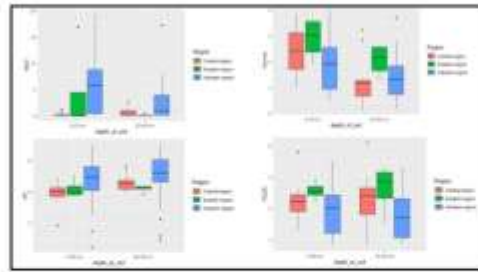

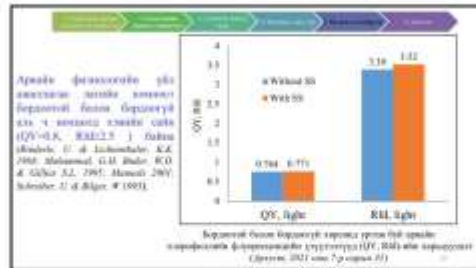
Монгол Улсын эрдэс бордооны хэрэглээний өөрчлөлт, 2011 он

Төрөл	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Хөдөө аж ахуй	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
3. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
4. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
5. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
6. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
7. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
8. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
9. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
10. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
11. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
12. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
13. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
14. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
15. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
16. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
17. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
18. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
19. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
20. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
21. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
22. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
23. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
24. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
25. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
26. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
27. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
28. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
29. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
30. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
31. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
32. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
33. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
34. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
35. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
36. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
37. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
38. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
39. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
40. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
41. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
42. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
43. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
44. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
45. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
46. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
47. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
48. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
49. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
50. Хөдөө аж ахуйн үйлдвэр	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Судалгааны үр дүн:
В. АРВАЙН УРГАЦ, ТҮҮНИЙ БҮТЦИЙН ХЭСГҮҮДэд ҮЗҮҮЛЭХ ЛАГГИЙН БОРДООНЫ ВӨЛӨӨ

Вивер сортын арвай (Monsieur blanc) амьт. шалам. Scholtz-и-и биологийн үржээл, бүтэцжүүлэгт хяналтын харилцааны харилцаа (Арайн, 2020 он)

Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
1900	1910	1920	1930	1940
1950	1960	1970	1980	1990
2000	2010	2020	2030	2040

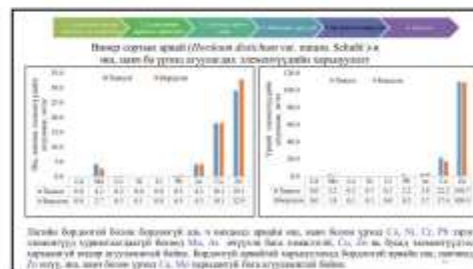
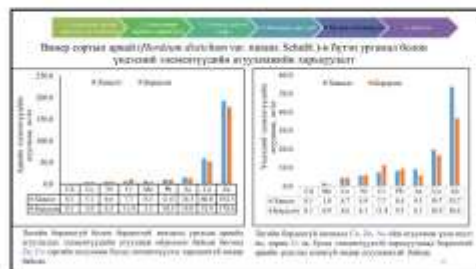
Вивер сортын арвай (Monsieur blanc) амьт. шалам. Scholtz-и-и үржээл, бүтэцжүүлэгт хяналтын харилцааны харилцаа (Арайн, 2020 он)

Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
1900	1910	1920	1930	1940
1950	1960	1970	1980	1990
2000	2010	2020	2030	2040

Судалгааны үр дүн:
Г. ХОРС БОЛОН АРВАЙН ХИМНИЙ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН

Арайсын тархалтын хяналтын хяналтын харилцааны харилцаа

Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг	Түрүүлэг
1900	1910	1920	1930	1940
1950	1960	1970	1980	1990
2000	2010	2020	2030	2040

1. Латвийн борлогчийн бэлтгэл үйлчилгээний үйлдвэр (QV, KHL) өөрчлөлт (QV=0.9, KHL=2.3) байна.
2. Латвийн борлогчийн бэлтгэл үйлчилгээний үйлдвэр (QV, KHL) өөрчлөлт (QV=0.9, KHL=2.3) байна.
3. Латвийн борлогчийн бэлтгэл үйлчилгээний үйлдвэр (QV, KHL) өөрчлөлт (QV=0.9, KHL=2.3) байна.

4. Дэлгэц борлогсүй бөгөөд борлогтой аль ч явцад агуулагддаг хүнд металууд (Cd, Mn, Cr, Ni, Cl, Pb, As, Cu, Zn)ын агуулга өөрчлөх хэмжээний бичлэг бөгөөд флуоридын хурд зайлалгүй тухал шаардлагатай Zn, Cl зэргийн агуулга өөрчлөх, нил, нилс, хром, бром, кобальт, цинк, зэрэглэлгүй өндөр байгаа нь урьдчилан урьдчилж сайжруулахыг илэрхийлж байна бөгөөд энэ нь зүйлс байна.

5. Дэлгэц борлогсүй бөгөөд борлогтой аль ч явцад үндэсний гэрээ хэлэлцээнд бүтэл хуримтлагдсан бөгөөд Cl борлогтой явцад урьдчилж хяналт өндөр агууламтай, Харин **итг, нилс бичлэг үрэлд** Cl, Ni, Cr, Pb зэрэг хэмжээг хуримтлагддаг бөгөөд Mn, As зэрэг бичлэг хэмжээг хуримтлагддаг үрэлд явцад тухал тухал хүнд металууд бичлэг хуримтлагддаг бичлэг тухал тухал байна.

Талархал

Энэхүү судалгааны ажлыг санхүүжүүлсэн Азийн захирлын бичиг "TAJ100-MON: Management and Reuse of Sewage Sludge from On-site Sanitation Facilities and Decentralized Wastewater Treatment Plants" төлөлд, нил "Азийн захирлын" ХХК-ийн хамт олон тодорхой ахиралтай байна.

АНХААР АТ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА
ЮВЛОЛДОХ УВЛТ ЯВИ

Appendix 6: The meeting sheet to collect solutions on the topic

“ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022” ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 1 : Хотын хөх ба ногоон байгууламж, тулгамдсан асуудал ба шийдэл

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. *Нийгмэлний ногоон байгууламжийн хувьд*
Тусламж авах буй асуудлыг эрхэмлэх
1. *Ногоон байгууламжийг бусдаас хуучийг*
байгуулснаар эрхгүйн өргөн сайжирал
2. *Хөдөр, цэцэрлэгийн өвсний өргөн урттай*
2006 онд хийн хийгээг эдүгээр өдөр нийгмэл, стандартын
тэнцүүлэх
3. *Хүний нөөцийн хамгаал*
мэргэжлийн мэргэжлийн, инженер-техникийн
ажилтаныг дахин буцах, газрын хуучил
4. *Хөдөр, цэцэрлэгийн өвсний өргөн урттай*
2030-2030 Тусгаарлах Төлөвлөгөөний өмнөх
үр шийтэй нэгжүүд, газрын хуучил
5. *Хөдөр, цэцэрлэгийн өвсний өргөн урттай*
байгуулах Төлөвлөгөөний өмнөх
өргөн урттай өвсний өргөн урттай
6. *Нийгмэлний ногоон байгууламжид өргөн*
стандартын I үеийн өвс, өвсний өргөн урттай
өвсний өргөн урттай 100-аас дээшгүй цаг
байгуулах 2.01

Таны мэдээлэл: _____
Овог нэр: *Д. Чамсүрэн* Утасны дугаар: *99719618*
Ажлын газар: *Өвөрхангай - нийгмэл - өвсний өргөн урттай*

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 1 : Хотын хөх ба ногоон байгууламж, тулгамдсан асуудал ба шийдэл

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Гадна орноос илтийн зориулалтаар оруулж ирж, гийгээг могоог дрснээг орно хотийн үзвэлчтэй сайжруулж. Мөн дүрэмт, суданга хийгдсэн дүрэмтэй чиглэлтэй шийдэл хийж хэвэр хэвэрчлөх.
2. • Үүр тунгаламж хуримтлуулж илтийн гийгүүрүүлж могоон биеэвчлэн шийдэл хийжээ.
3. • Илтийн могоон биеэвчлэн шийдэл, хуримт илтийн шийдэл, суданга сайжруулж, дөр хуримт талын үзвэлч хийжээ. Хуримт сийр хуримт могоон шийдэл, суданга сайжруулж.
4. • Илтийн могоон шийдэл, суданга сайжруулж.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Баянцэцэг Утасны дугаар: 99663331
Ажлын газар: Улаанбаатар, ОБ хамгааллын лаборатори

2022.12.07

1. Хорош дагд - ч эрх зүйн заримт боловсролыг
2. Төлөөлөгчийн хэлнэ #5 - и
3. Боловсон хэрнэ бэлтгэх / хэрнэ хөгжүүлэн бэлтгэх
4. Уонгорилжүүлалтын өмнө үндэстний #9-аг санагч-д
мөхөөрөх
5. Санагчтай тавьж судалж хөгжүүлэн бэлтгэх
- 6.

- Тархалтай тавьж зуржүүлэн сонголт / харьцуул
- Уонгорилжүүлалтын тавьж хөгжүүлэн, сонголт

① Усан тал (Африк элгэн) } Ойшгүйгээр
(Сэлэн тал) }
Усан элгэн

Зуралд 29 } усан тал хэлнэ.
#9-аг
Рассадан 19 }

② Хөгжүүлэн мөхөөрөх үндэстний #9-аг.

1956 онд НБ-ын Ерөнхий төндөөлт хийгээд
35,266,2

Одоо 470,0 мянган 20.

① Газар оймшигтайгаар үүрэг Ногоон байр-ы үсэлдэг
Ямар зохиогууна?

24 м² - 5,1 м²

Сүмэнг - Одоо.

② Хиймэлээр төвгү энэ харьцаа хурдтайгаар 6?
Чөлөөт мессаж ашигд үнэ байртай?

"Хотомжил ба Хуримт бүтэц Орчин 2022" зөвлөлдөх уулзалт.
МУИС-н нийслэл 203000.
Тэрб. Хотын хөгж ба нэгдсэн байгуулалт.

Утасны: (Доктор) Д. Чанцанш → Нийслэлийн нэгдсэн байгуулалт ба хотын хөгж. < Дод үзэгд.
Профессор тулалдаж суудууц

- Төлсөлтийн: 1. Хуучин төлөвөөнийг сайжруулах
2. Төлөвөөнийг дагуу зурвалз
3. Хүний нөөцийн хөгжил
4. Үзэвэрлэлтийн төрөл, үржлийн → зөвхөн
5. Гангад гарц, урлаг, нэгдсэн байгуул, (Э зорилго мөн) зорилго.
6. Үзэвэрлэлтийн хөгжил мөн

Асуулт: Баян Ариунсанаа: 40, 50 мянган хүнээр дүүж байгаа, шинэ барилга барихад нийслэлдэй гайг харвал тэр газарт үзэвэрлэлт байгуулж болохуу?
→ Гангад тэр газарт үзэвэрлэлт байгуулж байна.
→ Дахин төлөвөөнийг зөв байгаа, нийслэл үзэвэрлэлт байгуулж байна.
② Хөгжил дотрогх төрөл мэдээ сонсож уу? Дунд шилж, бодирдог багасан элээр мэд сонсож бэ?
→ Төв нийслэл урлаг → Шилж (эр) хөгжил урлаг.
→ Нарс → бодирдогх хөгжилт нь шилжээр.

Асуулт: Урлаг ба хөгжил, ① Хөгжил мэд төрөл тухай таны бодол?
Энгийн → хөгжил дотрогх шилж мэдээ зөв сонсж хөгжил
→ Энэ нь түр зуурын зорилготой урлаг.
② Төв мэд, шилж мэд урлаг. шилж мэд мэд?
→ Төв мэд амжилт байна
→ Төв мэд үзэвэрлэлт хөгжилт мэд байна
→ 2015 онд гарсан хөгжилт нь үзэвэрлэлт дээр байна, сонирсон байна.
→ Шилж мэд өрүүлж ирэх төрөлтэй, ААН-д шилж мэд өрүүлж ирээ. ААН-д мэд
→ Мэд урлаг гэдэг мэд мэд мэд амжилт хөгжилт.
③ Нарс мэд урлаг дотрогх мэд?
Нарс мэд шилж мэд урлаг амжилт зөв мэд сонсж, тарсан мэдээ (мэд мэд) мэд мэд мэд амжилт.

Утмын: Дарга, Чранбайсал. → Улаанбаатар хотын хотын бүтцийн тулалдаан асуудал
→ Улаанбаатар хотын цэргийн эргэлтэй байдал ← Дог шдб.

Асуулт: Энэтхэг ① Хрийн үйл эргийн асар арга зүйлээр, хам хийсэн б? → Хот төлөвлөлм судалгааны институт хийсэн.
→ Мандалон судалгааны арга, интерпретацийн аргаар хийсэн.

Асуулт: Ариунсанга ① Хрийн үе нэвцлэх? уламгад ашиглах болох? → Хрийн үе нэвцлэх тухай төлөвлөгөөнд тулалдаан

Хариулт/санал: → Байгаа. Хрийн үе нэвцлөгч эргэн шилжилтийн ажил хэрэгтэй. Хамтарч ажилласай тн хүснэгт байна. ② 47 төвийн байршил? → 47 төвийн байршил харгалд төлөвлөсөн байна.

③ Нуурын ажиллагааны талаар?

Хариулт/санал: → ~~47~~ Дундгийн ТҮХ-үүд харилцдаг. ТҮХ-ийн ажиллагаа нэвцлийн арга, өмнөх үеийн ол ажилласай, төлөвлөх үеийн байна.

Асуулт: Доктор Монхмуца ① Хрийн үе үзвэр үү?

→ Үндэрсэн үндэс үе үзвэр дахиуцах процессд болжирдог.

Утмын: Доктор Б. Монхмуца → Нийтийн эрхийн ногоон байгууламжийн төлөвлөлт шөвөг, тогтвортой төлөвлөлт дүн ← Дог шдб.

(Асуулт)

Санал: → Ногоон тайрагтай стандарт хэрэгтэй байна.

→ Өмнө төрийн бонсий, бонсийн хэр ашиглах.

→ Ногоон тайрагтай ажилласа хийж байна амьдрал сургалтад оруулах.

→ Хамаралтай бодом тухай.

→ Хэр дахиуцах үеийн гаргах.

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Хүнсний үйлдвэрлэлд 2 хэлтэст үйлдлийн тунг бордох системийг хөгжүүлэх арга хэмжээ авах
2. Бордоо (урлагд хамгаалалт бодис) туршиг үйл ажиллагааг хуучин, туршиг дагуу туршигдэл байх
3. Хөрс хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөх дагуу авч хөгжүүлэхэд анхаарах
4. Хөрс хамгаалах андир ХХАА-гийн хүчээр байгуулах
- 5.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Э. Зандраагчид Утасны дугаар: 9937-9731
Ажлын газар: УГТ Хүрээлэн

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны нэгтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Дорнод урши шил Байрзан, өндөр ажлын тусгай
 судалгаа шилжилт хийж, төсөв хангалттай байгаа үүсвэр.
2. ~~Бодлого~~ ~~Зардал~~ Байгуулсан хийгдсэн амжилт
 Бодлого шилжилт хийж, Бодлого, Хуралдааны (Хурал)
 Ажлын амжилтыг хуралд Хуралдааны амжилт
 Оролцогч хийгдсэн
3. Дунд зэрэглэлийн Ажлын амжилт Хуралдааны Бодлого
 Хуралдааны амжилт, но ажлын амжилт, Хуралдааны амжилт
4. Орон нутаг, Ажлын амжилт, Хуралдааны амжилт
 Хуралдааны амжилт, Орон нутаг амжилт.
5. Дунд зэрэглэлийн Ажлын амжилт Хуралдааны амжилт
~~Хуралдааны амжилт~~ Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт
 Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт (Хуралдааны амжилт)
6. Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт
 Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт Хуралдааны амжилт

Таны мэдээлэл:
 Овог нэр: Н. Ганболд Утасны дугаар: 99043471
 Ажлын газар: Х.А.А.А. А.А.А. А.А.А. А.А.А. А.А.А.

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Хиймэл дахиад тэнгэр рүү дахуулах шаардлагатай
гэт ай 100 100
2. Хоорондын уялдааг сайжруулах нь тухай
ай 1/на.
3. 1-с 2 жил туршаад Хийдэ гэст бүх газар
данаг садах ду? (Бордоог)
- 4.
- 5.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Оюун арт, Агдла арт Утасны дугаар 96045786
Ажлын газар: О.А.А оюунгал

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. *Этэ үндэслэлт асуудал бүртгэгч
но сайнхан бусад ша нэртэй
манч но бейрлалч*
2. *Мөнгө үсэлт, гавь зэр лабораторид
(бейрлалч) бейрүүлч*
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: *Сенгисүрэн Доржпүрэв* Утасны дугаар: *909657159*
Ажлын газар: *О.ОА Бруман*

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Олон салбарын тайланг сонсүүлсанг баярлалаа
2. Судалгаа тийг эрт^{рх} талаар ойлголтоо гүнзгийрүүлэв.
3.
4.
5.
6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: М.Мэлбаатар Франц Утасны дугаар.....

Ажлын газар.....

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Хот эрхэм бичигдэлт
Бүтээгдэхүүн төхөөрөнгийн
Мэдээлэл ба мэдээлүүдээр
 2. Судалгаа хийх
 3. Салбар хоорондын үлдэцтэй
санал хатуу мэдээлэл
сэлүүдээр
 4. Хот эрхэм хөгжөө ам
ахуйн газрын төхөөрөнгийн
багцтай үзлээр хийх
 5. Хотын хооронд байгууламж
хөгжөө ам ахуйн хот, иргэд
үр ажил үзлээр элсэх
 6. Хотын төхөөрөнгөөс халаарсан
товар авах зүйлс зүйн эрхэм
судалгаа хийх
- Таны мэдээлэл: Хуралдааны судалгаа хийх
- Овог нэр: А. Булбаатар Утасны дугаар: 99014702
- Ажлын газар: ААИС, Агроэкологийн уршурь

2022.12.07

“ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022” ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Дорнод аймгийн Зөвлөл (Улаанбаатар хотноо) ажиллагаа (Хөрсний) Дорнод аймгийн Зөвлөл (Улаанбаатар хотноо) ажиллагаа
2. Тал нутаг дунд өргөжин тэлэх зорилго тусгаж байгаа үйлдлийг дэмжих
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: З.Бадмаев Утасны дугаар: 85102786
Ажлын газар: МОНС-ийн санхүүгийн өргөтгөлийн өрөөл

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Саяа зам системийн талаар
авч харж үзэж байгаа болгоно, үнд
охинолох болон хамгаалах байгаа
2. шилжүүлэх талаар үндэслэл дүн
Тодруулан охинолох нь болно вэ?
3. Коронем бичигдэх болон түүнд авч харж үзэж
охинолох нь болон хамгаалах
саяа үзэж охино болон үр дүн
4. Түүн байгаа нь зорь байгаа нь
5. Хэрэглээний ашигд төвийг хөндөж
сүлд болон хөндөж үзэж
талаар авч үзэж охино болон үр дүн
сүлд болон байгаа хамгаалах
шилжүүлэх талаар үндэслэл дүн
6. Хүнсний эх үүсвэр нь үнэ
(Танаагай судалгаа болон үнэ)

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Т.Байгалин Утасны дугаар: 99101736
Ажлын газар: МЧУС-н 1МЧУС-н ажилчин (орчин өдөр)
Ойгоо

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Парламентийн талбайд бордоо хармаа зориулж ~~хүсн~~ тариаланчиддаа сайн турлах хэрэгтэй байх.
2. Зөвшөөрөгдсөноос ~~бүтэц~~ бордоо өөр бордоо ашиглах тохиолдол байгаа учир хяналт судалгаагаар шалгуулах.
3. МУ-н хөршийн баярдал: МУ-н стандарт дарааги гэсэн боловч, тэр орчимд байгаа хүмүүн, ашигтай зүйлст нөлөөлөл байсан болон төлөвлөх.
5. Мөн Soil сая нам хэрэгтэй зүйл гэт бодот байна. Үүний дараа дараагийн судалгааг мэдээллийн нэгдлийг ашиглах, нэгдсэн сайтай болох нь судалгааг судруулах, шийжлэх ухааны хандлага нь нөлөөлөл, Баярлага.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Мойшигсүрэн Багдигурэн Утасны дугаар: 93300510
Ажлын газар: "Ардчилал Чигжээний Судалгаа Хотжилт Төв" ХХК

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 2: Хөрс хүнсний эх үүсвэр болох нь

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Судалгааг бид, судалгаага хамтараж ажил хийж өндөр
хөгжлийг байх шаардлагатай байна гэж
үзэж байна
 2. Дорнод урлын нийслэл дэвсгэлийг хөгж
сэргээх шаардлагатай хэрцүү байгаа бөгөөд
ажиллах шаардлагатай.
 3. Монгол улсад үйлдвэрлэлдээ байгаа бид,
зөвхөн боддоомос үйлдвэрүүдийг бусад
дэлхийн боддоомос үйлдвэрүүдийг
4. Өөрсдийгөө бусад улсуудтай дэлхийн хэрцүү
үршиг нийслэл дэлхийн шаардлагатай бол.
 5. УБ-аас гадна бусад бусад хөрөнгөтэй
үршиг амьтлын хөгжил, урлаг амьтлын нь
үршиг бусад нь, нэгдсэн хөгжил хөгжлийг
6. Үршиг үршиг хөгжил нь нэгдсэн хөгжил бусад
байх бол.
- Урлаг амьтлын хөгжил, урлаг амьтлын нь
үршиг бусад нь, нэгдсэн хөгжил хөгжлийг

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Монгол Улсын Засгийн газар Утасны дугаар: 80805566
Ажлын газар: УБ-ийн Хурал

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны нлтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 3: Хотын нийгэм ба хүрээлэн буй орчны асуудал

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Зам тээврийн дэд бүтцийг хурдтай, тоо баримттай цугалдуур завсарлага гаргах, дахин төлөвлөх.
2. Үүн амин төлөвлөлтийг дөв зохиотой хийх. Чингэ, сулд дөв хот Члалбаатар хотын хэвэлн бичиг бусад хотууд, аймгуудын хөгжшдэг мэт өнхөөрөл хандуулах хэрэгтэй.
3. Хот төлөвлөлийг сааруулах арга хэлтэл үндэс алах (Бух үйлдвэрийн газруудыг мт газарт бичиг орчлохгүй, хот алам дахара барилга алмаар на мт дор бичиггүй байх г.м.)
4. Өмчлөлтөд эрхтэй хийх, мөхөн сөрөгтэй хийх.
5. Иргэдэд мэдээл байгуулалтын үйлдэл өйлүүдэх (сүргэлт дахин байгуулалт, тарах муулах, мэд тарах, мөхөн мөхөн хэл, дахин байгуулалтын (3R) талаар мэдээл өлөх).
6. Хотын үйлдвэрлэл, дахин төлөвлөлдөг үйл ажиллагаа агуулдаг байгууллага, мнүүнийг дамжих.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Батболд Халиунгарал Утасны дугаар 88699609
Ажлын газар: X

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БУЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 3: Хотын нийгэм ба хүрээлэн буй орчны асуудал

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. *дэвшил тулгарч*
- маартай дахиррал*
- нэршилтэй Санхүүжилт*
2.
3.
4.
5.
6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: *Р.Цэцэг* Утасны дугаар: *87013415*

Ажлын газар: *МУИС*

2022.12.07

"ХОТЖИЛТ БА ХҮРЭЭЛЭН БҮЙ ОРЧИН - 2022" ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ

Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас

Сэдэв 3: Хотын нийгэм ба хүрээлэн буй орчны асуудал

Оролцогч талын санал болгож буй шийдэл:

1. Автомобилийн хэрэгслийн үзлийн сайжруулалт, катализатор дутуу материалас урт удаа гаргах мөн ИО, багасах шүүрт, дригтер ашиглах.
2. Уг, төрс, агаарын бохирдол, тэр газрын ашиглах ажлаа тэмцэж АВО-ны бохирдолыг асгах шийдэл таниулах, мэдэх мэдээлэл олох, урьдчилсан
3. Салбар хуралдааны илтгэлүүдтэй холбоотой санал авах хуудас
- 4.
- 5.
- 6.

Таны мэдээлэл:

Овог нэр: Н. Сүндэврэл Утасны дугаар: 95199500
Ажлын газар: МЧМС-АБОМ-4 тивийн оюутан

2022.12.07